

ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร กรณีศึกษาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

สิบทำรวจเอกอติศร แลวงค์นิล

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

พฤษภาคม 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรกรณีศึกษาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

สิבתำรวจเอกอดิศร แลงวงศ์นิล

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

พฤษภาคม 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ที่ปรึกษาและคณบดีที่รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนได้พิจารณาการศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง “ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้าน
ส่งเสริมการเกษตร กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวายอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา”
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยพะเยา

.....
(ดร.อรรณวลีทิพย์ เมืองอินทร์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์พรรณนุพา นพรัก)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์

พฤษภาคม 2558

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ดร.อรรถสิทธิ์ เมืองอินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ นายแดน ภิญโญ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา และอาจารย์ ดร.รักษศรี เกียรติบุตร อาจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยรวมถึงขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ประจำองค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวายทุกท่านที่ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการทำงานวิจัยตลอดจนประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อนึ่ง ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อการนำไปเป็นข้อมูลในการวางกรอบนโยบายการบริหารงานระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการส่งเสริมการเกษตรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน จึงขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ให้แก่เหล่าคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาจนทำให้ผลงานวิจัยเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและขอมอบความกตัญญูกตเวทิตาคุณ แต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน สำหรับข้อบกพร่องต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยขออภัยผู้เดียวและยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

สิปตำรวจเอกอดิศร แลวงค์นิล

ชื่อเรื่อง: ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร
กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวายอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ผู้ศึกษาค้นคว้า: ลิปตำรวจเอกอติศร แลวงคณิน, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: ร.ป.ม. (นโยบายสาธารณะ),
มหาวิทยาลัยพะเยา, 2558

ที่ปรึกษา: ดร.อรรถสิทธิ์ เมืองอินทร์

คำสำคัญ: ความคาดหวัง, บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความคาดหวังของเกษตรกร และศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขที่มีต่อการส่งเสริมภาคเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลจำปาหวาย

การศึกษาใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามจำนวน 380 ตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่ ซึ่งแสดงผลเป็นร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายถึงลักษณะของข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ของแบบสอบถามและการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมานในการทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยส่วนนี้ใช้ Independent-sample T-Test และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการศึกษา พบว่าสิ่งที่เกษตรกรคาดหวังสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ความคาดหวังให้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อใช้ทดแทนปุ๋ยเคมี ความคาดหวังให้จัดตั้งศูนย์กลางจำหน่ายสินค้าการเกษตรในชุมชน และความคาดหวังให้ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าได้เอง ผลการศึกษาค้นคว้าลักษณะทางประชากรศาสตร์กับระดับความคาดหวังของเกษตรกร พบว่า ปัจจัยด้าน เพศ อายุ พื้นที่เพาะปลูก ต่างกันมีระดับความคาดหวังของเกษตรกรโดยรวมไม่แตกต่างกันแต่ปัจจัยด้านระดับการศึกษา มีผลต่อการเกษตรที่เพาะปลูก และรายได้จากการทำการเกษตรที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการเกษตรโดยให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้ทดแทนปุ๋ยเคมี และสามารถจัดการทรัพยากรทางการเกษตรให้เหมาะสมและคุ้มค่า โดยเฉพาะเกษตรกรที่มีรายได้หลักจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

Title: AN EXPECTATIONS OF FARMERS ON A ROLE OF LOCAL ADMINISTRATION TO SUPPORT AGRICULTURE :ACASE STUDY OF BANWAISUBDISTRICTADMINISTRATIVE ORGANIZATION,MUANG DISTRICT, PHAYAO.

Author: Adisorn Laewongnil, Independent Study: M.P.A. (Public Policy), University of Phayao, 2015

Advisor: Dr.Auttasit Muang-in

Keywords: Expectations , Role of a Local Administration

ABSTRACT

The study is aimed to investigate an expectation of farmers on a role of a local administration, ChampawaiSubdistrict Administrative Organization (SAO), Muang district, Phayao, in order to support agriculture. Moreover, the study also sheds the light on a problem occurred from an ineffective role of SAO to support agricultural sector, and on a solution for the stated problem.

The study methodology is a survey research. Descriptive Statistics is applied to analyze data collected from 380 survey respondents. Analyzed survey data is shown in a frequency distributive table, including percentage, mean, and standard deviation. While Inferential Statistics, Independent-sample T-Test and One-Way ANOVA, is applied to examine an assumption of the study.

The study results indicate three main expectations of farmers towards SAO. First, a role of SAO to promote and support knowledge and know-how to produce organic fertilizer so as to decrease a utilization of chemical fertilizer. Second, farmers expect an SAO promotion to establish a community center for agricultural product sale. Finally, a farmer cooperation group is expected to set up in order to get farmers together to gain more negotiation power on price setting. Furthermore, the study also examines a relationship between differences on demographics and expectations on a supporting role of a local administration to agriculture and the results indicate that gender, age, and a land size make no difference on farmer expectations. On the other hand, differences in educational levels, types of agricultural products, and incomes make differences on farmer expectations towards a role of SAO on agricultural sector.

This recent study suggests an SAO to launch a policy to support agricultural sector and farmers whoes incomes rely heavily on agricultural products by acknowledging them hoe to produce organic fertilizers in order to decrease a utilization of chemical substances and to manage natural resources properly and worthily.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น.....	12
ทฤษฎีการพัฒนาการเกษตร.....	16
เกษตรยั่งยืนและระบบเกษตรธรรมชาติ.....	17
แนวคิดและทฤษฎีความคาดหวัง.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	22
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	23
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	25
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	26
การรวบรวมข้อมูล.....	26
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
ระยะเวลาการเก็บข้อมูล.....	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	31
ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	31
ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านส่งเสริมการเกษตร.....	34
5 บทสรุป.....	49
สรุปผลการศึกษา.....	50
อภิปรายผลการศึกษา.....	52
บรรณานุกรม.....	60
ภาคผนวก.....	63
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	64
ประวัติผู้วิจัย.....	69

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ร้อยละของการประกอบอาชีพของประชากรในตำบลจำปาหวาย.....	23
2	ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	31
3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัววัด.....	34
4	ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริม การเกษตร.....	38
5	ผลการวิเคราะห์เพศกับระดับความคาดหวัง.....	39
6	ผลการวิเคราะห์อายุกับระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร.....	40
7	ผลการวิเคราะห์ระดับการศึกษากับระดับความคาดหวัง.....	41
8	การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล (ระดับการศึกษา)แตกต่างกันมีผลต่อความ คาดหวังในการส่งเสริมด้านการเกษตรแตกต่างกัน.....	42
9	ผลการวิเคราะห์พืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูกกับระดับความคาดหวังของเกษตรกร...	43
10	การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล (พืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูก) แตกต่างก็มีผล ต่อความคาดหวังในการส่งเสริมด้านการเกษตรแตกต่างกัน.....	44
11	ผลการวิเคราะห์พื้นที่ทำการเกษตร กับระดับความคาดหวังเกษตรกร.....	45
12	ผลการวิเคราะห์รายได้จากการทำการเกษตรต่อปีกับระดับความหวังของเกษตรกร.....	46
13	การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล (รายได้จากการทำการเกษตร) แตกต่างก็มีผลต่อ ความคาดหวังในการส่งเสริมด้านการเกษตรแตกต่างกัน.....	47

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

- 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 22

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเกษตรมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่อดีต โดยมนุษย์รู้จักการใช้ประโยชน์ อย่างหลากหลายจากพืช สัตว์ ในการดำรงชีพ โดยการเก็บพืชผักจากป่า และการล่าสัตว์ มากินเป็นอาหาร จนมีการพัฒนามาถึงการเรียนรู้ในการเพาะปลูกพืช และนำสัตว์มาเลี้ยง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการทำการเกษตรจนกลายเป็นวิถีชีวิตทำให้มนุษย์มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จนถึงปัจจุบัน แม้วิทยาการด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย และจะเจริญก้าวหน้าขึ้น มีพัฒนาการที่ล้ำสมัยในโลกโลกาภิวัตน์นี้ แต่การเกษตรก็มีความเกี่ยวเนื่องกับมวลมนุษย์อยู่ตลอดเวลา ซึ่งผลผลิตทางการเกษตรเป็นวัตถุดิบในการผลิตปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค โดยวิวัฒนาการทางการเกษตรเริ่มจาก มนุษย์รู้จักเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร นำไปประกอบอาหารรับประทาน สร้างความเจริญเติบโตแก่ร่างกายนำส่วนต่าง ๆ ของพืชเส้นใยไปผลิตสิ่งทอหรือใช้หนังสัตว์ทำเครื่องนุ่งห่ม ปลูกป่า เพื่อนำไม้ไปเป็นอุปกรณ์การก่อสร้างที่พักอาศัย และเครื่องใช้ต่าง ๆ พร้อมทั้งรู้จักสังเกตสรรพคุณของพืชแต่ละชนิด แล้วนำมาปลูกเป็นพืชสมุนไพร เพื่อนำไปใช้เป็นยารักษาโรคซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ของมนุษย์ทั้งสิ้น

เกษตรกรสามารถนำผลผลิตทางการเกษตรที่ เหลือจากการบริโภค ใช้สอยประโยชน์ ในครอบครัวไปจัดจำหน่ายแก่ผู้อื่นได้ทั้งตลาดภายในประเทศ และต่างประเทศซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น การเกษตรของไทยได้รับการยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจที่มีบทบาทและความสำคัญในการสร้างคุณภาพให้ประเทศชาติหลายประการแต่ในปัจจุบัน การทำการเกษตรของไทยเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมาหลายด้านเป็นผลทำให้ระบบการทำการเกษตรของประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาและแข่งขันกับต่างประเทศได้ โดยปัญหาหลักที่สำคัญ ๆ ของภาคเกษตรไทย ได้แก่ ปัญหาด้านการผลิตของภาคเกษตร ปัญหาด้านราคาและตลาดของสินค้าเกษตรที่มีความแปรปรวนอยู่ตลอดเวลา ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตร ปัญหาเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตร ปัญหาการเกิดโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำในการผลิต และ ปัญหาดินและน้ำ มีปริมาณและคุณภาพลดลง

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญในฐานะเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเองและรัฐเองก็ให้ความสำคัญในการที่จะให้ประชาชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยได้กำหนดไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐมาตรา 76 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมและทางการเมืองรวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจทุกระดับและมาตรา 78 กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เองพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ ดังนั้นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันจึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวางโดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่ยังขยายบทบาทหน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบล เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2539 มีฐานะเป็นนิติบุคคล ปัจจุบันมีที่ทำการตั้งอยู่เลขที่ 221 หมู่ที่ 1 ตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย มีพื้นที่ในเขตการปกครอง จำนวน 13 หมู่บ้าน รวม 2,834 ครัวเรือน จำนวนประชากรในตำบล รวม 8,475 คน แยกเป็นชาย 4,193 คน หญิง 4,282 คน (ที่มา: สำนักทะเบียนและบัตรอำเภอเมืองพะเยา, เมษายน 2553) ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ สภาพภูมิประเทศตำบลจำป่าหวาย มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบ และบางส่วนเป็นเนินเขา สภาพดินในพื้นที่ราบเป็นดินดำ และดินเหนียว ในส่วนของเนินเขามีสภาพเป็นดินลูกรังสภาพภูมิอากาศสภาพภูมิอากาศแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง เดือนมิถุนายน สภาพอากาศร้อนอบอ้าว อุณหภูมิโดยเฉลี่ยประมาณ 40 องศาเซลเซียส ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึง เดือนตุลาคม มีฝนตกชุกหนาแน่น ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยประมาณ 1,045.23 มิลลิเมตร ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายนถึง เดือนกุมภาพันธ์ มีสภาพอากาศหนาว ถึงหนาวจัด อุณหภูมิโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 16 องศาเซลเซียส และลดต่ำลงจนถึง 6 องศาเซลเซียส ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชากรส่วนใหญ่ของตำบลจำป่าหวาย ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีการปลูกข้าว หอมแดง กระเทียม พักทอง ถั่วเขียว ถั่วเหลืองมะขาม มะม่วง บางส่วนประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ อาชีพหัตถกรรมพื้นบ้าน และ

อุตสาหกรรมในครัวเรือน มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มหน่อไม้เปียบ กลุ่มเครื่องจักสาน กลุ่มเกษตรปลูกหอมแดง กระเทียม กลุ่มผลิตผ้าเช็ดเท้าและพรมเช็ดเท้า กลุ่มผลิตแชมพู สบุน้ำโฟม กลุ่มเห็ดฟาง กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มทำปุ๋ยหมัก เมื่อพ้นฤดูเก็บเกี่ยว เกษตรกรก็จะเตรียมดินและเมล็ดพันธุ์หอมแดงและกระเทียม เพื่อปลูกในพื้นที่หลังจากการทำนาซึ่งถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจของตำบล ร้อยละของการประกอบอาชีพของประชากรในตำบลจำป่าหวาย ประมาณการได้ดังนี้ อาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 80 อาชีพค้าขาย ร้อยละ 10 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 5 อาชีพรับราชการ ร้อยละ 4 และอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 1 ทรัพยากรธรรมชาติ ตำบลจำป่าหวาย มีแหล่งน้ำ ประกอบด้วย แหล่งน้ำตามธรรมชาติจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ แหล่งน้ำซับน้ำจำ บึงหลวง บึงเล็กร้องขึ้น แหล่งน้ำสาธารณะ จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 2 บ้านดอนมูลหมู่ที่ 3 บ้านจำป่าหวายเหนือหมู่ที่ 5 บ้านหลายช่อง หมู่ที่ 6 บ้านร่องเข้ม และหมู่ที่ 8 บ้านสันกลาง แหล่งน้ำที่จัดสร้างขึ้น จำนวน 866 แห่ง ได้แก่ฝาย จำนวน 6 แห่ง บ่อน้ำตื้น และบ่อโยก จำนวน 860 แห่ง เกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย ได้มีการบันทึกร้องขอรับความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวายโดยส่วนใหญ่ประสบปัญหาทางด้านการประกอบอาชีพทำการเกษตร คือ ปัญหาด้านการผลิตของภาคเกษตรปัญหาด้านราคาและตลาดของสินค้าเกษตรมีความแปรปรวนไม่แน่นอน ปัญหาค่าเช่าแคลนแรงงานในภาคการเกษตร ปัญหาเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตร ปัญหาการเกิดโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำในการผลิต และปัญหาดินและน้ำ มีปริมาณและคุณภาพลดลง

รัฐได้กำหนดให้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้นมาเป็นระยะ ๆ ติดต่อกันมาถึง 11 แผน เพื่อใช้เป็นกรอบนำในการระดมและจัดสรรทรัพยากร เศรษฐกิจกำลังเงินกำลังคน และระบบงานของรัฐมาบูรณะ ขยายกิจกรรมขึ้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเสริมสร้างระบบการผลิต การจำหน่าย และความเป็นอยู่ของประชาชนจนทำให้ประเทศสามารถก้าวเข้ามาสู่สังคมเศรษฐกิจที่มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยลำดับ โดยตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-10 สังคมไทยได้ฉวยเชิฐหลัก "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัวชุมชน สังคม จนถึงระดับประเทศ ซึ่งได้มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ 11) ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะมีบทบาทในการสนองตอบต่อนโยบายของทางภาครัฐมากที่สุด และเป็นหน่วยงานที่

ใกล้ชิดกับประชาชน โดยได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ และเป็นหน่วยงานในระดับต้น ๆ ในการเสนอแผนงาน โครงการ รวมทั้งงบประมาณ ในการส่งเสริม หรือแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชนในพื้นที่ มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการปฏิบัติโดยยึดเอายุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาเป็นแนวนโยบายการพัฒนา

ดังนั้นเพื่อให้การส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวายให้สอดคล้องกับความคาดหวังของเกษตรกรที่มีต่อการกำหนดนโยบาย หรือแนวทางการส่งเสริมให้มีความเจริญก้าวหน้าและเป็นรูปธรรม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 เพราะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน ได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ และเป็นหน่วยงานในระดับต้น ๆ ในการเสนอแผนงาน โครงการ รวมทั้งงบประมาณ ในการส่งเสริม หรือแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชนในพื้นที่ผู้ศึกษาในฐานะนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา นโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งมีอาชีพรองเป็นเกษตรกร แต่ยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการส่งเสริมการเกษตร จึงเห็นความสำคัญต่อการศึกษาคความคาดหวังของเกษตรกรที่มีต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจะได้ทราบถึงความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนที่คาดหวังต่อบทบาทการส่งเสริมจากหน่วยงานในระดับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยศึกษาตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากการเกษตรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) เพื่อนำข้อมูลที่ศึกษาได้เสนอผู้รับผิดชอบเพื่อใช้ในการวางนโยบายการส่งเสริมด้านการเกษตรให้สอดคล้องกับปัญหาและตรงตามความคาดหวังของเกษตรกรต่อไป โดยผู้ศึกษาใช้องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวายเป็นกรณีศึกษาเพราะเกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีความครอบคลุมในระบบการทำเกษตรกรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลจำป่าหวาย ที่มีต่อการส่งเสริมภาคเกษตรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลจำป่าหวาย
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขที่มีต่อการส่งเสริมภาคเกษตรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลจำป่าหวาย

สมมติฐานการวิจัย

1. เกษตรกรในพื้นที่ ตำบลจำปาหวาย มีความคาดหวังต่อการส่งเสริมภาคเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลจำปาหวาย ในระดับมาก
2. ลักษณะประชากรที่มีความแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อการส่งเสริมภาคเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลจำปาหวายที่แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านส่งเสริมการเกษตรตามยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) 3 ยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตการจัดการสินค้าเกษตรและความมั่นคงอาหาร

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพสมดุลและยั่งยืน

2. ขอบเขตพื้นที่

การวิจัยคือเกษตรกรในเขตเทศบาลตำบลจำปาหวาย จำนวน 6,780 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโรยามาเน (Taro Yamane) กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % จากการคำนวณขนาดตัวอย่างดังกล่าวเมื่อคำนวณแล้วจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 380 รายการสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการสุ่มจำนวนประชากรจากการคำนวณของแต่ละชุมชนของเทศบาลจำปาหวายมีกระจายไปตามสะดวกจำนวนประชากรของตำบลจำปาหวาย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ท้องถิ่น หมายถึง เทศบาลองค์การบริหารส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนจังหวัดเมืองพัทยาและกรุงเทพมหานคร

ประชาชน หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย

สถานภาพบุคคล ได้แก่ เพศอายุระดับการศึกษาอาชีพและรายได้

ความคาดหวัง หมายถึง ความต้องการความรู้สึกรู้สึกความคิดเห็นหรือ การคาดคะเนของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร

เกษตรกรรมแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

กลไกกรรม หมายถึง การเพาะปลูกพืช เช่น การทำนา การทำสวน การทำไร่ เป็นต้น

ปศุสัตว์ หมายถึง การประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์บนบก เช่น เลี้ยงวัว เลี้ยงหมู หรือเลี้ยงสัตว์จำพวกสัตว์ปีก เป็นต้น

การประมง หมายถึง การประกอบอาชีพการเกษตรทางน้ำ เช่น การเลี้ยงสัตว์น้ำ การจับสัตว์น้ำ เป็นต้น

การป่าไม้ หมายถึง การประกอบอาชีพเกี่ยวกับป่า เช่น การปลูกป่าไม้เศรษฐกิจ การนำผลผลิตจากป่ามาแปรรูปให้เกิดประโยชน์ เป็นต้น

เกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพด้านการเพาะปลูกพืชต่าง ๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ การประมง และการทำป่าไม้

ส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การส่งเสริมการเกษตรเป็นการนำความรู้และวิทยาการที่ทันสมัยที่ได้มาจากการค้นคิดและวิจัยของนักวิชาการไปสู่เกษตรกร โดยมีองค์การส่งเสริมการเกษตรเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดและแพร่กระจายความรู้ดังกล่าว การส่งเสริมการเกษตรยังเป็นการให้การศึกษาแก่เกษตรกรในรูปแบบของการให้ศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นครูผู้ให้ความรู้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการนำข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพทางการเกษตรไปสู่เกษตรกร เช่น เรื่องปัจจัยการผลิต การผลิตพืช-สัตว์ การตลาดสินค้าเกษตร การแปรรูปผลิตผลการเกษตร และแหล่งสินเชื่อการเกษตร เป็นต้น โดยที่เป้าหมายสูงสุดของการส่งเสริมการเกษตรก็คือ การพัฒนาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเท่าเทียมกัน

คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพการดำรงชีวิตของบุคคลที่ได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านต่าง ๆ อาทิ ชีวิตครอบครัว ชีวิตการทำงาน สุขภาพอนามัย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ชีวิตในชุมชน ความเป็นอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นต้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงกว่าช่วงที่ผ่านมาโดยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 –10 เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ "สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง" ภายใต้หลักการพัฒนาพื้นที่การกิจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยุทธศาสตร์การพัฒนากเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตการจัดการสินค้าเกษตรและความมั่นคงอาหาร

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพสมดุลและยั่งยืน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เทศบาลตำบลจำปาหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้ทราบถึงระดับความคาดหวังของเกษตรกรในพื้นที่ ที่มีต่อบทบาทการส่งเสริมด้านการเกษตร ตามยุทธศาสตร์การพัฒนากเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11

2. เทศบาลตำบลจำปาหวาย สามารถส่งเสริมด้านการเกษตร ตรงตามความคาดหวังของเกษตรกรในพื้นที่ และสอดคล้องตามแนวทางการพัฒนาด้านเกษตร ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

กรมการปกครอง (2543) ในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยมีการแบ่งลักษณะการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วนคือการบริหารราชการส่วนกลางการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือการปกครองท้องถิ่นกิจการงานบางประการที่รัฐมอบหมายให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นรับไปบริหารงานเองตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร

ราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 69 บัญญัติไว้ว่า “ท้องถิ่นใดที่เห็นสมควรจัดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นให้จัดระเบียบการปกครองเป็นราชการส่วนท้องถิ่น” ลักษณะของการมอบอำนาจให้ประชาชนปกครองกันเองให้ช่วยกันคิดริเริ่มหรือตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียของตนนี้เป็นลักษณะของการกระจายอำนาจ (decentralization) ลักษณะนี้ทำให้เกิดมีการปกครองตนเองและความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ก็ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลของรัฐตามสมควรเนื่องจากการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการบริหารงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและมีเจตนาจะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานให้มากดังนั้นการจัดรูปแบบองค์กรและบริหารงานต่าง ๆ จึงแตกต่างไปจากการบริหารราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคกล่าวคือรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นที่เป็นหลักกว้าง ๆ นั้นคล้ายคลึงกับรูปแบบการปกครองประเทศคือให้มีฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายนิติบัญญัติเป็นองค์ประกอบที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะการปกครองตนเองโดยให้ราษฎรเลือกผู้แทนของตนเข้าไปกำหนดนโยบายการบริหารงานในท้องถิ่นส่วนฝ่ายบริหารเป็นผู้รับนโยบายของฝ่ายนิติบัญญัติให้เป็นผลสำเร็จลักษณะที่สำคัญของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นคือ

1. มีองค์กรที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีอำนาจดำเนินการตามกฎหมาย
2. มีการเลือกตั้งบุคคลเข้ามาบริหารงานในลักษณะตัวแทนประชาชน
3. มีการบริหารงานอย่างอิสระโดยรัฐเข้าควบคุมเพียงส่วนน้อย
4. มีเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานเอง

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีลักษณะการปกครองที่มีขอบเขตเฉพาะจำกัดคือมิใช่การปกครองประเทศหรือการปกครองรัฐแต่เป็นการปกครองเฉพาะส่วนหนึ่งของประเทศและมีใช้การปกครองทุกด้านในส่วนหนึ่งของประเทศเท่านั้นการปกครองท้องถิ่นเป็นเพียงการจัด

ดำเนินการบางอย่างโดยรัฐกระจายอำนาจดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบกิจการอันส่งผลต่อความกินดีอยู่ดีของชุมชนในท้องถิ่นที่กำหนด

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้นได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้มากมาย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกันจะมีต่างกันบ้างก็คือ จำนวนและรายละเอียดปลีกย่อยดังนี้

ประยัต หงษ์ทองคำ (2523) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นรูปการปกครองที่เกิดจากกระบวนการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่นเพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการปกครองท้องถิ่นด้วยตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาด้วย

อุทัย หิรัญโต (2523) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่นคือการปกครองที่รัฐมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองระดับรองของรัฐบริหารกิจการเพื่อประชาชนและโดยประชาชนในท้องถิ่นนั้นหรือการปกครองที่รัฐบาลกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่างเพื่อผลประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่น

ลิขิต ธีรเวคิน (2539) นิยามว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นหมายถึงรูปแบบการปกครองในลักษณะกระจายอำนาจปกครองจากส่วนกลางไปให้ท้องถิ่นดำเนินการเองซึ่งความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งคือการพัฒนาชุมชนและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยกล่าวคือการปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีส่วนได้ส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในแง่ที่ว่าผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นย่อมเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นดีกว่าคนต่างถิ่นดังนั้นการปกครองท้องถิ่นคือการทำให้ท้องถิ่นรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

เดเนี่ยล วิท (Daniel Wit) อ้างถึงใน โกวิท พวงงาม (2544) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่นหมายถึงการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้ามีอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชนดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์การของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางโดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

ลักษณะของการปกครองท้องถิ่น

กรมการปกครอง (2543) โดยทั่วไปการปกครองท้องถิ่นหมายถึงการปกครองซึ่งมีกำหนดขอบเขตพื้นที่ไว้แน่ชัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีโครงสร้างสถาบันรองรับมีอำนาจและหน้าที่กำหนดไว้ทั้งโดยกว้างหรือโดยบทบัญญัติเฉพาะรวมทั้งมีความเป็นเอกเทศหรือความเป็นอิสระทางการเงินและอื่น ๆ ในระดับหนึ่งจากความหมายทั่วไปของการปกครองท้องถิ่นสามารถแจกแจงลักษณะสำคัญของท้องถิ่นได้ดังนี้

1. เป็นนิติบุคคลเพื่อให้สามารถดำเนินการด้านต่าง ๆ ได้อย่างเป็นอิสระพอสมควรการปกครองท้องถิ่นต้องมีองค์การที่สามารถรับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเป็นอิสระตามกฎหมายคือต้องมีองค์การเป็นนิติบุคคลตั้งขึ้นโดยกฎหมายแยกออกจากส่วนกลางสามารถก่อพันธะทางหนี้สินเช่นทำสัญญาเป็นหนี้หรือทำนิติกรรมรูปอื่นได้ภาวะนิติบุคคลนี้หมายถึงการได้รับการรับรองโดยกฎหมายของประเทศกล่าวคือหน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องได้รับการจัดตั้งโดยมีกฎหมายของประเทศรองรับยกตัวอย่างเช่นกรุงเทพมหานครเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 เป็นต้นการเป็นนิติบุคคลนี้ยังหมายถึงว่าองค์การปกครองท้องถิ่นแยกออกจากราชการบริหารส่วนกลางมีทรัพย์สินและมีเจ้าหน้าที่ของตนเองมีคณะผู้บริหารของตนเองเพื่อดำเนินกิจการของท้องถิ่นได้ภายในขอบเขตที่สมควร

2. ประชาชนมีส่วนมีเสียงในการปกครองตนเองการดำเนินกิจกรรมของการปกครองท้องถิ่นนี้เป็นกระบวนการที่มีใช้กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยสิ้นเชิงแต่เป็นกระบวนการเมืองซึ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยทางตรงหรือทางอ้อมกล่าวคือประชาชนเข้าร่วมเลือกตัวแทนทำหน้าที่บริหารกิจกรรมของท้องถิ่นหรือเข้าร่วมกำหนดนโยบายหรือควบคุมตรวจสอบการดำเนินการของตัวแทนของตนในการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่นนี้ประชาชนอาจดำเนินการเองทั้งหมด (โดยผ่านตัวแทน) หรือโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไรก็ดีหากเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมบทบาทของประชาชนก็ลดน้อยลงและการปกครองท้องถิ่นก็ขาดความเป็นอิสระมากขึ้นในการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นประชาชนเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายหรือกำหนดการตัดสินใจและดำเนินการของหน่วยการปกครองท้องถิ่นโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมลักษณะทางการเมืองที่แทรกอยู่ในการปกครองท้องถิ่นมีอยู่หลายประการที่สำคัญที่สุดคือการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปต่าง ๆ เช่นร่วมเสนอตนเป็นตัวแทนรับผิดชอบการบริหารหรือกำหนดนโยบายของท้องถิ่นร่วมเลือกตัวแทนรวมทั้งร่วมในการตรวจสอบควบคุมการดำเนินการของตัวแทน เป็นต้นโดยทั่วไปประชาชนมักมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นโดยทางอ้อมคือเลือกตัวแทนเพื่อดำเนินงานแต่ประชาชนอาจมีส่วนร่วมโดยตรงก็ได้เช่นร่วมตัดสินใจ

ประเด็นหนึ่งประเด็นใดหรือปัญหาใดในลักษณะของการประชามติ (referendum) ร่วมลงคะแนนเสียงถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในองค์การปกครองท้องถิ่น (recall) ริเริ่มเสนอร่างกฎหมายหรือข้อบัญญัติให้สภาปกครองท้องถิ่นพิจารณา (initiative) เสนอแนะข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็นต่าง ๆ (public hearing) การมีส่วนร่วมของประชาชนเหล่านี้แต่ละประเทศจัดให้ไม่เหมือนกันสำหรับประเทศไทยประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อมในการปกครองท้องถิ่นรัฐยังไม่เปิดโอกาสให้เข้าร่วมทางการเมืองโดยตรง

3. มีอำนาจอิสระบางประการในการบริหารกิจกรรมภายในวงกรอบกิจกรรมและในขอบเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบนั้นหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องได้รับมอบอำนาจดำเนินการอย่างเป็นทางการโดยไม่จำเป็นต้องรับฟังคำสั่งจากรัฐบาลกลางหรือหน่วยราชการจากส่วนกลางแต่อย่างใดอำนาจอิสระนี้หมายถึงอำนาจในการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจดำเนินการภายในขอบเขตข้อบังคับของกฎหมายและในการบริหารงานบุคคลหมายความว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีได้ทำหน้าที่แต่เพียงให้ข้อเสนอแนะอย่างเดียวเพราะถ้าเป็นเช่นนั้นก็แสดงว่าไม่มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้ท้องถิ่นแต่หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องสามารถกำหนดนโยบายและตัดสินใจดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของตนเองได้นอกจากนี้ยังต้องมีพนักงานซึ่งตนเองสามารถจัดการบริหารโดยไม่ต้องฟังคำสั่งจากรัฐบาลกลางทุกเรื่องพนักงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงมิใช่ข้าราชการที่สังกัดการบริหารราชการส่วนกลาง

4. มีอำนาจในการจัดหาและใช้จ่ายอย่างเป็นทางการเป็นอิสระเมื่อเป็นอิสระในการดำเนินการแล้วหน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีอิสระในการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงานคือมีแหล่งรายได้ของตนเองเช่นได้รับสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลสามารถจัดเก็บภาษีบางประเภทได้รวมทั้งหารายได้อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดนอกจากจัดหารายได้เองแล้วยังต้องมีงบประมาณของตนเองสามารถกำหนดรายจ่ายและตัดสินใจใช้จ่ายเงินภายในขอบเขตทรัพยากรที่มีอยู่ได้คือมีสิทธิที่จะใช้จ่ายรายได้ที่ตนมีอย่างเสรีภายในขอบเขตอำนาจของตน

ลักษณะทั้ง 4 ประการนี้เป็นลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่นแต่ขอบเขตระดับของลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวนี้มีมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศและแต่ละท้องถิ่นขึ้นกับว่ารัฐบาลกลางกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่นเพียงใดเป็นสำคัญถ้ารัฐบาลกลางยินยอมให้ท้องถิ่นมีอิสระมากและยินยอมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการในท้องถิ่นมากเท่าใดก็สะท้อนลักษณะประชาธิปไตยในท้องถิ่นมากเท่านั้น

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

1. ความหมายของการพัฒนา

สุเทพ เชาวลิต (2524) การพัฒนาหมายถึงการสร้างสรรคความเจริญก้าวหน้าจนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2526) การพัฒนาหมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทางหรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้าซึ่งทิศทางที่กำหนดขึ้นย่อมจะต้องเป็นของดีสำหรับกลุ่มหรือชุมชนที่สร้างขึ้น

จุมพล รอดคำดี (2532) การพัฒนาหมายถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2539) การพัฒนาหมายถึงการสร้างความสะดวกภาคให้เกิดขึ้นในสังคมโดยประชาชนในสังคมจะได้รับการกระจายทรัพยากรและความผาสุกโดยทั่วกัน

โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ (2536) การพัฒนาหมายถึงกระบวนการเพื่อเพิ่มความสามารถของคนส่วนใหญ่ในอันที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองอย่างต่อเนื่องและกระบวนการพัฒนาจะส่งผลถึงคนส่วนใหญ่ใน 3 ลักษณะคือ

ประการแรก การพัฒนาหมายถึงความก้าวหน้าซึ่งถ้าเป็นเรื่องเศรษฐกิจก็เรียกว่าความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจถ้าทางสังคมก็เป็นเรื่องของการมีเหตุผลตลอดจนระบบและกลไกซึ่งเอื้ออำนวยให้สามารถใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจและขจัดความขัดแย้งด้วยสันติวิธีเป็นต้น

ประการที่สอง การพัฒนามีความหมายรวมถึงความมั่นคงถ้าเป็นทางเศรษฐกิจก็หมายถึงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจคือไม่มีปัญหาเรื่องเงินเฟ้อเงินฝืดถ้าในทางสังคมความมั่นคงก็คือสังคมมีความสุขสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้โดยปราศจากความรุนแรง

ประการที่สาม การพัฒนานอกจากจะหมายถึงความก้าวหน้าและความมั่นคงแล้วยังควรหมายถึงความเป็นธรรมอีกด้วยในลักษณะที่ว่าประชาชนทุกคนในฐานะที่เป็นสมาชิกในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมและได้รับผลตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามสมควร

ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนานั้นการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาจะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัยความร่วมมือจากคน 3 ฝ่ายด้วยกันคือราษฎรราชการและรัฐบาลกล่าวคือในระดับท้องถิ่นนั้นรัฐบาลได้แก่เทศบาลองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นต้นราชการก็คือเจ้าพนักงานหรือข้าราชการประจำส่วนราษฎรก็จะได้แก่ประชาชนในเขตนั่น ๆ ทั้งสามฝ่ายจะต้องร่วมมือร่วม

ใจกันทำให้เกิดการพัฒนาทั้งนี้และทั้งนั้นคงจะต้องพิจารณาหรือคำนึงถึงหลักการที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ความต้องการ (needs) เพื่อที่จะให้เกิดการกระทำคือ
 - 1.1 การมีส่วนร่วม (participation) ของคนที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 การแจกจ่าย (distribution) ผลการกระทำให้เท่าเทียมกัน
 - 1.3 ความร่วมมือ (integration) มีความสามัคคีช่วยกันทำงาน
 - 1.4 การกระทำให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ (penetration) ของเขตการบริหารการปกครอง
 - 1.5 ความถูกต้องตามกฎหมาย (legitimacy) การทำให้เป็นไปตามกฎหมายหรือการยอมรับว่าถูกต้อง
 - 1.6 เอกลักษณ์ (identity) หรือความเหมือนกันบางประการ
2. อุปสรรค (obstacles) หรือปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการวางแผนและการดำเนินการตามแผนพัฒนาควรจะได้รับการศึกษาวิเคราะห์วิจัยให้เป็นที่เข้าใจอย่างแน่ชัดถูกต้องและครบถ้วน
3. ทรัพยากร (resources) หมายถึงสิ่งที่จะต้องใช้ในการทำงานเพื่อการพัฒนาเริ่มตั้งแต่คนคุณภาพความรู้ความสามารถและทักษะของคนรวมทั้งทรัพยากรด้านอื่น ๆ เช่นเงินงบประมาณทุนวัสดุเครื่องใช้เครื่องยนต์กลไกต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อนำมาเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ต่อท้องถิ่นด้วยเป็นต้น
4. ศักยภาพ (potentialities) อันหมายถึงความสามารถหรือพลังงานขององค์การส่วนท้องถิ่นที่จะกระทำการต่าง ๆ ให้บรรลุผลในอนาคตนอกจากนี้ยังจำต้องคำนึงถึงแนวความคิดในเรื่องนี้ของ ฮิว (Hsueh) ด้วยกล่าวคือองค์การที่จะสามารถทำการวางแผนและดำเนินการตามแผนพัฒนาได้ดีนั้นจะต้องมีปัจจัยเหล่านี้คือ
 - 4.1 ความต่อเนื่องและความมั่นคงทางนโยบายของฝ่ายการเมือง
 - 4.2 ทรัพยากร
 - 4.3 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ ๆ หรือนวัตกรรม (innovation)
 - 4.4 ทักษะ (skills)
 - 4.5 ทุน (capital)
 - 4.6 ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค (technical-assistance)

2. ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น

การที่ท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใดจำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือภาพในอนาคตและแปลงมาสู่การปฏิบัติตั้งนั้นระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 จึงได้กำหนดประเภทของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 2 ประเภทซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” หมายความว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแผนการบริหารราชการแผ่นดินยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลแห่งชาติและแผนชุมชน

“แผนพัฒนาสามปี” หมายความว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปีซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

3. องค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดองค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้สรุปได้ดังนี้

3.1 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ดังนี้

3.1.1 กำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่นโดยพิจารณาจาก

- 1) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชนเช่นการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยการผังเมือง
- 2) ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ
- 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับกลุ่มจังหวัดและจังหวัดโดยให้ความสำคัญในการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลต่อประชาชนโดยตรงเช่นการแก้ไขปัญหาความยากจนการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ
- 4) กรอบนโยบายทิศทางแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด
- 5) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น

6) แผนชุมชนในการนำประเด็นข้างต้นมาจัดทำแผนพัฒนาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงสถานะทางการคลังของท้องถิ่นและความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการมาประกอบการพิจารณาด้วยดังนี้

3.2 ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนาในการจัดทำร่างพัฒนาให้เทศบาลเมืองพญาองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งนำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาแต่หากเกินศักยภาพของเทศบาลเมืองพญาองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งให้เสนอปัญหาความต้องการไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดและให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่

3.2.1 พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินการ

3.2.2 ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานแล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

3.2.3 พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

3.2.4 แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

3.2.5 ในกรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวมวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนดจัดทำร่างแผนการดำเนินงานและจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงาน

ทฤษฎีการพัฒนาการเกษตร

ทฤษฎีใหม่: แนวทางการจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน

พระราชดำริ "ทฤษฎีใหม่" เป็นแนวทางหรือหลักการในการจัดการทรัพยากรระดับไร่นา คือที่ดิน และน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการดำเนินการทฤษฎีใหม่ ได้พระราชทานขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น สถานะพื้นฐานของเกษตรกร คือ มีพื้นที่น้อย ค่อนข้างยากจน อยู่ในเขตเกษตรน้ำฝนเป็นหลัก โดยในขั้นที่ 1 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสถียรภาพของการผลิต เสถียรภาพด้านอาหารประจำวัน ความมั่นคงของรายได้ ความมั่นคงของชีวิต และความมั่นคงของชุมชนชนบท เป็นเศรษฐกิจพึ่งตนเองมากขึ้น มีการจัดสรรพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ให้แบ่งพื้นที่ ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 ซึ่งหมายถึง พื้นที่ส่วนที่หนึ่งประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝนและ ใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่าง ๆ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกะเฉด ฯ ได้ด้วย) พื้นที่ส่วนที่สองประมาณ 30% ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันในครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้ พื้นที่ส่วนที่สามประมาณ 30% ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย และพื้นที่ส่วนที่สี่ประมาณ 10% ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนอื่น ๆ (ถนน คันดิน กองฟาง ลานตาก กองปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น)

ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ลงมือปฏิบัติตามขั้นที่หนึ่งในที่ดินของตนเป็นระยะเวลาพอสมควรจนได้ผลแล้ว เกษตรกรก็จะพัฒนาตนเองจากขั้น "พออยู่พอกิน" ไปสู่ขั้น "พอมีอันจะกิน" เพื่อให้มีผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงควรที่จะต้องดำเนินการตามขั้นที่สองและขั้นที่สามต่อไปตามลำดับ (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2542)

ขั้นที่ 2 ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว ก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมแรง ร่วมใจกันดำเนินการในด้าน

- 1. การผลิต** เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิตโดยเริ่มตั้งแต่ ขั้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การหาน้ำ และอื่น ๆ เพื่อการเพาะปลูก
- 2. การตลาด** เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่าง ๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหาผู้รวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดี และลดค่าใช้จ่ายลงด้วย

3. **ความเป็นอยู่** ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่าง ๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง

4. **สวัสดิการ** แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิการและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานเอนกนามัย เมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้ให้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ

5. **การศึกษา** มีโรงเรียนและชุมชนมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง

6. **สังคมและศาสนา** ชุมชนควรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว

ขั้นที่ 3 ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า เมื่อดำเนินการผ่านขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรจะมีรายได้ดีขึ้น ฐานะมั่นคงขึ้น เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ ติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัทห้างร้านเอกชน มาช่วยในการทำธุรกิจ การลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารกับบริษัท จะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ

1. เกษตรกรขายข้าวได้ในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)
2. ธนาคารกับบริษัทสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง)
3. เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้านสหกรณ์ ซื้อในราคาขายส่ง)
4. ธนาคารกับบริษัทจะสามารถกระจายบุคลากร (เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น)

เกษตรยั่งยืนและระบบเกษตรธรรมชาติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นความสำคัญในการจัดการทรัพยากรระดับไร่นา ในลักษณะที่จะมุ่งใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับวิธีการที่สำคัญของพระองค์อีกประการหนึ่งคือ การประหยัด ทรงเน้นความจำเป็นที่จะลดค่าใช้จ่ายในการทำมาหากินของเกษตรกรลงให้เหลือน้อยที่สุด โดยอาศัยฟังฟังธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญ วิธีการของพระองค์มีตั้งแต่การสนับสนุนให้เกษตรกรใช้โคกระบือในการทำนามากกว่าการใช้เครื่องจักรให้มีการปลูกพืชหมุนเวียน โดยเฉพาะพืชตระกูลถั่ว เพื่อลดค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ย หรือกรณีที่ต้องใช้ปุ๋ยก็ทรงสนับสนุนให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยธรรมชาติแทนปุ๋ยเคมีซึ่งมีราคาแพง รวมทั้งให้หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และคุณภาพของดินในระยะยาว

ทำให้ราษฎรอยู่ในชุมชนและสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของ "การเกษตรยั่งยืน"(กรมวิชาการเกษตร, 2539)

ระบบเกษตรยั่งยืนควรมีลักษณะการจัดการทรัพยากรการผลิตทางการเกษตรที่เลียนแบบระบบนิเวศของป่าธรรมชาติ คือมีความหลากหลายทางชีวภาพ มีกลไกควบคุมตัวเอง มีการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกน้อยที่สุดตามความจำเป็นสำหรับการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชพยายามลดการใช้สารเคมี โดยการใช้วิธีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน กล่าวคือควรให้ความสำคัญกับระบบการปลูกพืชที่เกื้อกูลกันเพื่อสร้างความสมดุลตามธรรมชาติในระบบการเกษตร (สุพัตรา,2540)

แนวคิดและทฤษฎีความคาดหวัง

กรรณก วงศ์พันธุ์เศรษฐ์ (2535) ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังของบุคคลได้รับอิทธิพลจาก วรูม (Vroom,1964) ได้นำแนวคิดทฤษฎีชื่อว่าทฤษฎี V.I.E. โดย

V มาจากคำว่า valence หมายถึง ความพึงพอใจ

I มาจากคำว่า instrumentality หมายถึง สื่อเครื่องมืออุปกรณ์ซึ่งเป็นวิธีที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจ

E มาจากคำว่า expectency หมายถึง ความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้น ๆ โดยที่บุคคลมีความต้องการและมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่างและทุกบุคคลมีการแสวงหาโดยอย่างน้อยที่สุดก็คือความต้องการด้านอาหารเสื้อผ้าที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคเมื่อปัจจัยดังกล่าวได้รับการตอบสนองแล้วจะมีความต้องการในระดับสูงขึ้นเรื่อย ๆ จากความต้องการในหลายสิ่งหลายอย่างทำให้เกิดความพยายามที่จะกระทำด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งด้วยสื่อหรือเครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อบรรลุความพอใจหรือเพื่อให้ได้รับผลของการดำเนินการตามที่ได้แสดงความพยายามเรียกว่าความคาดหวังหรือความพึงพอใจในสิ่งต่าง ๆ

เกศสิณี กลั่นบุศน์ (2540) ความคาดหวัง หมายถึง การคาดคะเนหรือความมุ่งหวังของบุคคลที่มีต่อคนอื่นในการกระทำสิ่งหนึ่งที่ตนปรารถนาโดยขึ้นอยู่กับประสบการณ์การกระทำและอนาคตเพราะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกในปัจจุบันย่อมคาดหวังในอนาคต

พิชยากร กาศสกุล (2545) ความคาดหวังหมายถึงความต้องการความรู้สึกหรือความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของบุคคลที่คาดการณ์ล่วงหน้าถึงสิ่งที่ใดว่าควรจะมีควรจะเป็นหรือควรจะมีเกิดขึ้นในสิ่งที่ดีที่ถูกต้องหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

ปัจจัยกำหนดความคาดหวัง

พัชรี มหาลาภ (2538) ปัจจัยที่กำหนดความคาดหวังมี 3 ประการ ได้แก่

1. กับลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคล และสภาพแวดล้อม ความคาดหวังและการแสดงออกจึงแตกต่างกัน เพราะความคิดความต้องการของแต่ละ บุคคลเน้นแตกต่างกัน
2. ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของงาน และประสบการณ์ที่ผ่านมาในครั้งนั้น ๆ กล่าวได้ว่า ถ้าบุคคลเคยประสบความสำเร็จในการทำงานนั้นมาก่อน ก็จะทำให้มีการกำหนดระดับความคาดหวังในการทำงานในคราวต่อไปสูงขึ้น และใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามจะกำหนดความคาดหวังลงมา ก็เพื่อป้องกันมิให้เกิดความรู้สึกล้มเหลวจากระดับความคาดหวังที่ตั้งไว้สูงกว่าความสามารถจริง
3. ขึ้นอยู่กับการประเมินความเป็นไปได้ เพราะความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิดและการคาดการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยสิ่งนั้น ๆ อาจเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ จะเป็นการประเมินค่า โดยมีมาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัดของแต่ละบุคคล ซึ่ง การประเมินค่าของแต่ละคน ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งชนิดเดียวกัน ก็อาจแตกต่างกันได้ ด้วยขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ความสนใจการให้คุณค่าแก่สิ่งนั้น ๆ ของแต่ละบุคคล จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความคาดหวังของมนุษย์คาดหวังเกิดจากสภาพแวดล้อมที่บุคคลได้รับกับความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรม ที่แตกต่างกันออกไป ตามความรู้ ประสบการณ์และความต้องการ แล้วบุคคลจะตัดสินใจ

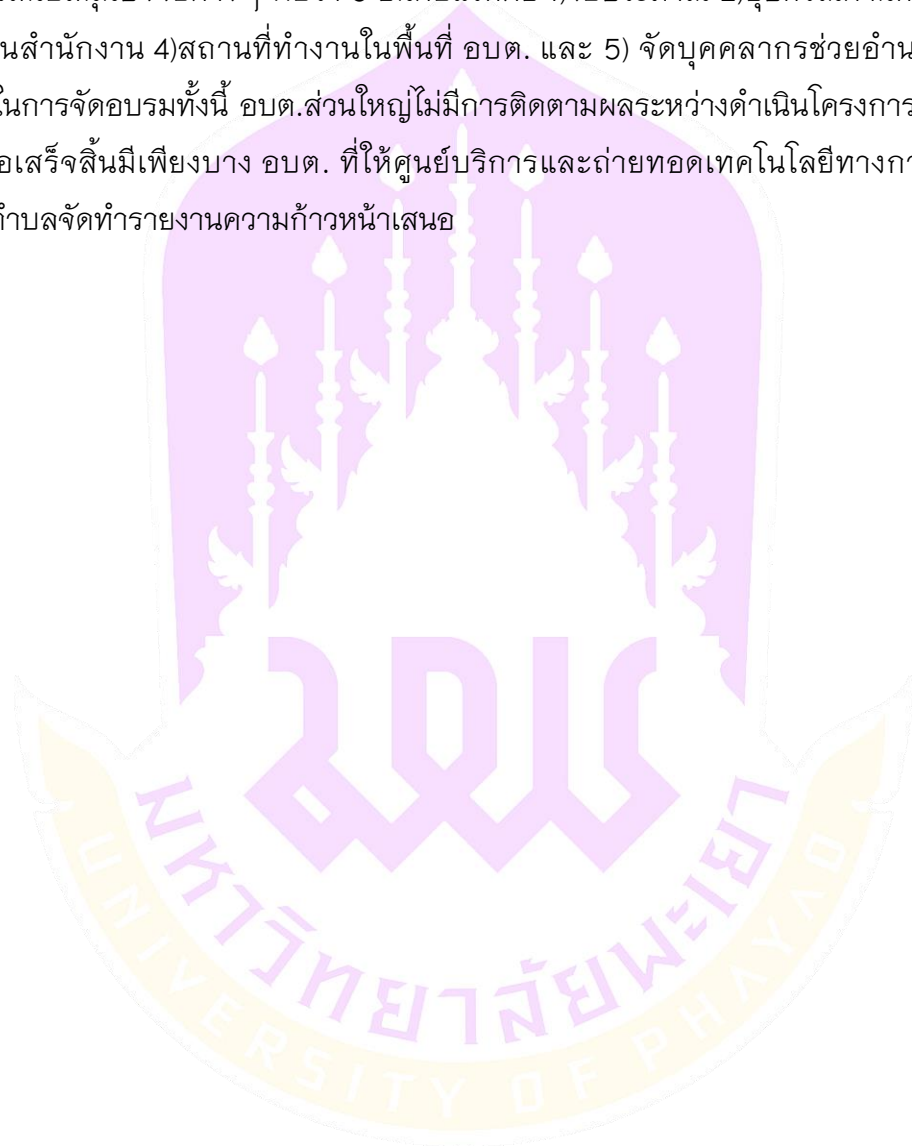
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพ็ญจันทร์ สอพิมาย (2540) ได้ศึกษา ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทในการให้บริการทางวิชาการของวิทยาลัยเกษตรกรรมนครราชสีมา : กรณีศึกษาหมู่บ้านโนนแต้ ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่าเกษตรกรมีความคาดหวังต่อบทบาทในการบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยนครราชสีมาในการเป็นแบบอย่างด้านอาชีพเกษตร และการเป็นที่ปรึกษาและร่วมแก้ปัญหาทางเกษตรให้กับเกษตรกรมากที่สุด ส่วนรูปแบบการให้บริการทางวิชาการที่เกษตรกรต้องการมากที่สุด คือ การฝึกอบรมวิชาเกษตรกรรมระยะสั้น ทั้งนี้รายวิชาที่ต้องการได้รับด้านพืช คือ การปลูกพืชไร่ (ข้าวโพดและมันสำปะหลัง) ด้านสัตว์ คือ การเลี้ยงไก่ ด้านแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร คือ การผลิตมะม่วงดอง และด้านช่างกลการเกษตร คือ การแก้ไข ตรวจซ่อมเครื่องยนต์ในฟาร์ม ส่วนปัญหาของเกษตรกรที่เข้ารับบริการจากวิทยาลัยเกษตรกรรมนครราชสีมาที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะเข้ารับบริการทางวิชาการ ผลการทดสอบสมมุติฐานที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

พบว่าเกษตรกรที่มีอายุ ตำแหน่งทางสังคม พื้นที่ถือครองทำการเกษตร อาชีพหลัก รายได้ของครัวเรือน จำนวนแรงงานทางเกษตรในครัวเรือน การเปิดรับข่าวสารเพื่อพัฒนาอาชีพและผ่านการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่แตกต่างกันมีความคาดหวังต่อบทบาทการให้บริการทางวิชาการของวิทยาลัยเกษตรกรรมนครราชสีมา ในด้านการเป็นแหล่งความรู้และเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร การเป็นแบบอย่างด้านอาชีพเกษตร การเป็นที่ปรึกษาและร่วมแก้ปัญหาทางเกษตรให้กับเกษตรกร การอบรมอิสระระยะสั้น การอบรมอาชีพเกษตรเคลื่อนที่ วิชาพืช วิชาสัตว์ วิชาด้านแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร และวิชาด้านช่างกลเกษตร ไม่แตกต่างกัน มีเพียงรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อการให้บริการทางวิชาการของวิทยาลัยเกษตรกรรมนครราชสีมาในด้านการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมนครราชสีมาในด้านการอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นแตกต่างกัน

โถกมล สนั่นก้อง (2543) ศึกษากระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริมการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนมีศักยภาพมากทั้งในด้านพื้นที่ที่เหมาะสมและประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตรมีกลุ่มชุมชนที่หลากหลายผู้นำมีศักยภาพมีทุนชุมชนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและข้าราชการท้องถิ่นบางคนสนับสนุนความพร้อมของบุคลากรและงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนของคุณอำนวยประกอบด้วยสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลขาดทักษะในการทำความเข้าใจความซับซ้อนและภาวะเสี่ยงของการทำการเกษตรขาดทักษะในการประสานความร่วมมือของเกษตรกร (วิทยากรและกระบวนการ) และขาดทักษะในการพัฒนาโครงการด้านเกษตรและความไม่เข้าใจในบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในแง่ของโอกาสที่เอื้อประโยชน์มีหลายประการเช่นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2543 พระราชบัญญัติสภาตำบล พ.ศ.2543 แหล่งทุนภายนอกแหล่งวิชาการที่พร้อมสนับสนุนในด้านข้อจำกัดได้แก่ข้าราชการรัฐและหน่วยงานรัฐระดับตำบลขาดแนวความคิดความเข้าใจและความร่วมมือต่อการสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนและขั้นตอนการพัฒนาแผนงานตำบลซึ่งมีความซับซ้อนยุ่งยากและถูกควบคุมจากหน่วยงานของรัฐในแง่ที่จำเป็นต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่แนวความคิดและการให้ความสำคัญในเรื่องเศรษฐกิจของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคณะกรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลการสร้างและเสริมกลไกการจัดการปัญหาการเกษตรทั้งนี้ปัจจัยที่เอื้อได้แก่รูปธรรมการแก้ปัญหาและทุนการดำเนินการรวมทั้งกลไกการจัดทำแผนระดับหมู่บ้าน

นภาพร ทางทิศ (2549) ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดลำพูนพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมด้านการเกษตร 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) การทำปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยหมัก 2)การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืช 3)การอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ 4)โครงการอบรมเรื่องลำไย 5)โครงการอบรมผักปลอดสารพิษ ส่วนการสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ พบว่า 5 อันดับแรกคือ 1)งบประมาณ 2)อุปกรณ์ด้านการเกษตร 3)วัสดุในสำนักงาน 4)สถานที่ทำงานในพื้นที่ อบต. และ 5) จัดบุคคลากรช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดอบรมทั้งนี้ อบต.ส่วนใหญ่ไม่มีการติดตามผลระหว่างดำเนินโครงการแต่จะรอ ดูผลเมื่อเสร็จสิ้นมีเพียงบาง อบต. ที่ให้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร ประจำตำบลจัดทำรายงานความก้าวหน้าเสนอ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

คุณลักษณะประชากร

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- รายได้จากการทำการเกษตร
- ลักษณะการประกอบอาชีพ (เกษตรอาชีพหลัก/อาชีพเสริม)
- จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร
- ลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูก

ตัวแปรตาม

ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในระดับครัวเรือน

1. การส่งเสริมให้ความรู้ ช่วยเหลือ และติดตาม เกษตรกรในการผลิตอาหารเพื่อใช้รับประทานในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง
2. การส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัวสามารถผลิตอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษเพื่อใช้รับประทานในครัวเรือนได้
3. การส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวของเกษตรกรมีส่วนร่วมในการผลิตอาหารเพื่อใช้รับประทานในครัวเรือน
4. การส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัว ทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายในครัวเรือนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง
5. การส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัวมีการเก็บออม และการลงทุนอย่างเหมาะสม

ด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร

1. การส่งเสริมให้มีศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเหมาะสมในการทำการเกษตร
2. การส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ที่ถูกต้องในการใช้ปุ๋ย และยาฆ่าแมลง เพื่อลดต้นทุนการผลิต
3. การส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง
4. การส่งเสริมเยาวชนในพื้นที่ให้เข้าสู่ระบบการประกอบอาชีพการเกษตร มากขึ้น
5. การส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าได้เอง
6. การส่งเสริมให้มีจัดตั้งศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตร ในชุมชนการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรให้เหมาะสม และคุ้มค่า
 1. การส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ที่ถูกต้องในการฟื้นฟูและปรับปรุงคุณภาพดินที่เสื่อมโทรม
 2. การส่งเสริมให้ความรู้ในการใช้น้ำในการเกษตรให้เหมาะสมและคุ้มค่า
 3. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ด้วยตนเอง เพื่อใช้ทดแทนปุ๋ยเคมี

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของเกษตรกรที่มีต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านส่งเสริมการเกษตรกรณีศึกษาเทศบาลตำบลจำป่าหวายจังหวัดพะเยา โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. ระยะเวลาการเก็บข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้คือเกษตรกรในเขตเทศบาลตำบลจำป่าหวาย องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย มีพื้นที่ในเขตการปกครอง จำนวน 13 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน รวม 2,834 ครัวเรือน จำนวนประชากรในตำบล รวม 8,475 คน แยกเป็นชาย 4,193 คน, หญิง 4,282 คน

ตาราง 1 ร้อยละของการประกอบอาชีพของประชากรในตำบลจำป่าหวาย คิดได้ ดังนี้

อาชีพ	ร้อยละ	จำนวนประชากร (คน)
เกษตรกรรวม	80	6,780
ค้าขาย	10	847
รับจ้างทั่วไป	5	424
ราชการ	4	339
อื่น ๆ	1	85
รวม	100	8,475

ที่มา: สำนักทะเบียนและบัตรอำเภอเมืองพะเยา, เมษายน 2553

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรในเขตเทศบาลตำบล จำป่าหวาย เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95 %

สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ .05

ขนาดของประชากรทั้งหมดจำนวน 6,780 คนเมื่อแทนค่าในสูตรดังกล่าวเพื่อคำนวณกลุ่มตัวอย่างดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{6.780}{1+6,780(.05)^2} \\ n &= \frac{6.780}{1+16.95} \\ &= \frac{6.780}{17.95} \\ n &= 379.71 \end{aligned}$$

จากการคำนวณขนาดตัวอย่างดังกล่าวเมื่อคำนวณแล้วจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 380 ราย

การสุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการสุ่มจำนวนประชากรจากการคำนวณของแต่ละชุมชนของเทศบาลตำบลจำป่าหวายมีกระจายไปตามสะดวกจำนวนประชากรของตำบลจำป่าหวาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นศึกษากรณีเทศบาลตำบลจำป่าหวายจังหวัดพะเยา แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่

1. เพศได้แก่เพศชายและเพศหญิง
2. อายุได้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าบุญมีช่วงอายุ ต่ำกว่า 20 ปี, 21-30 ปี, 31-40 ปี, 41-50 ปี, 51-60 ปีและ 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษาได้แก่ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า, มัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า, อนุปริญญาหรือเทียบเท่า, ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี
4. ลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูก ได้แก่ ปลูกข้าว, หอมแดง / กระเทียม, พืชไร่, พืชสวน และเลี้ยงสัตว์
5. พื้นที่ทำการเกษตร ได้แก่ น้อยกว่า 10 ไร่, ระหว่าง 11-20 ไร่, ระหว่าง 21-30 ไร่, ระหว่าง 31-40 ไร่ และมากกว่า 40 ไร่
6. รายได้จากการทำการเกษตรต่อปี (โดยประมาณ) ได้แก่ น้อยกว่า 50,001 บาท, ระหว่าง 50,001-100,000 บาท, ระหว่าง 100,001-150,000 บาท, ระหว่าง 150,001-200,000 บาท และมากกว่า 200,000 บาท

ตอนที่ 2 ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร 3 ด้านดังนี้

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในระดับครัวเรือนจำนวน 5 ข้อ
2. ด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต และการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร จำนวน 6 ข้อ
3. ด้านการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรให้เหมาะสม และคุ้มค่าจำนวน 3 ข้อ โดยเป็นแบบสอบถามในรูปมาตราลิกเคอร์ต (Likert Score) จัดเป็นการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบ Semantic Differential Scale โดยแบ่งสเกลเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ความคิดเห็นในระดับดีมากที่สุด	ให้คะแนน	5
ความคิดเห็นในระดับมาก	ให้คะแนน	4
ความคิดเห็นในระดับปานกลาง	ให้คะแนน	3
ความคิดเห็นในระดับน้อย	ให้คะแนน	2
ความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อปัญหาอุปสรรคด้านส่งเสริมการเกษตร

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์คำถามในการศึกษาเพื่อศึกษารายละเอียดของการกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดตัวแปร เพื่อเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบสอบถามตามข้อที่ศึกษาให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรตามยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 นำร่างแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสมของเครื่องมือเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหาในแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน มาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือ IOC (Index of item objective congruence) โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่า IOC น้อยกว่า 0.5 หมายถึง คำถามในแบบสอบถามนี้มีข้อความไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ ไม่สามารถนำข้อคำถามนี้ไปใช้ได้จึงต้องมีการปรับปรุงแก้ไข

ค่า IOC มากกว่า 0.5 หมายถึง คำถามในแบบสอบถามนี้มีข้อความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ สามารถนำข้อคำถามนี้ไปใช้ได้

ผู้ศึกษาปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามค่าเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากวารสารเอกสารตำราวิทยานิพนธ์รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังในการพัฒนาท้องถิ่น

2. แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 380 ชุดโดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์จำนวน 380 ชุดคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอนคือข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้วิธีการประมวลผลค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลและตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

1. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่ซึ่งแสดงผลเป็นร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายถึงลักษณะของข้อมูลในส่วนต่างๆของแบบสอบถาม

2. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ซึ่งการทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยส่วนนี้ใช้ independent-sample T-Test สำหรับการทดสอบลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันด้านเพศ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) สำหรับการทดสอบลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันด้านอายุระดับการศึกษาลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูก พื้นที่ทำการเกษตร และรายได้จากการทำการเกษตรต่อปี (โดยประมาณ) ที่มีผลต่อความคาดหวังของเกษตรกรที่มีต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านส่งเสริมการเกษตรกรณีศึกษาเทศบาลตำบลจำป่าหวายจังหวัดพะเยา

การแบ่งระดับคะแนน

ในการกำหนดช่วงเกณฑ์การประเมินค่าคะแนนที่ได้จากการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ผู้วิจัยใช้สูตรคำนวณหาความกว้างของชั้น (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด}-\text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของค่าคะแนนได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21–5.00 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41–4.20 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61–3.40 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81–2.60 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.80 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในระดับน้อยที่สุด

ระยะเวลาการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยที่ได้รับการฝึกการอธิบายแบบสอบถามและเข้าใจรายละเอียดรวมทั้ง วัตถุประสงค์ของการวิจัยจากผู้วิจัยแล้วซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง ศึกษาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2557 ถึง เดือนมกราคม 2558

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐานประกอบด้วย

1.1) การหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้ในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สูตร ดังนี้ (อภิรักษ์ จันตะณี, 2538: 182)

$$P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ หรือ เปอร์เซนต์

f แทน ความถี่ที่สำรวจได้

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด หรือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1.2) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้อธิบายผลของข้อมูล โดยใช้สูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2523)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1.3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เพื่อใช้อธิบายผลของข้อมูล โดยมีสูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n}}$$

เมื่อ S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง
$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
n	แทน	ขนาดของกลุ่มประชากร

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

2.1) ค่าสถิติ ANOVA (One-way Analysis of Variance) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อทดสอบสมมติฐานลักษณะทางประชากรศาสตร์อื่น ๆ โดยใช้สูตร F-test (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2523: 112)

$$F = \frac{MSb}{MSw}$$

เมื่อ F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F-distribution
MSb	แทน	ความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม
MSw	แทน	ความแปรปรวน (Mean Square) ภายในกลุ่ม
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระได้แก่ ระหว่างกลุ่ม (k-1), ภายในกลุ่ม(n-k)

2.2) กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรตามวิธี Least Significant Difference (LSD) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยประชากร (กัลยา วาณิชย์ปัญญา, 2544: 333)

$$LSD = t_{1 - \frac{\alpha}{2}; n - k} \sqrt{\frac{2 \text{MSE}}{n_i}}$$

โดยที่ $n_i \neq n_j$

$$r = n - k$$

เมื่อ LSD แทน ค่าผลต่างนัยสำคัญที่คำนวณได้สำหรับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ i และ j

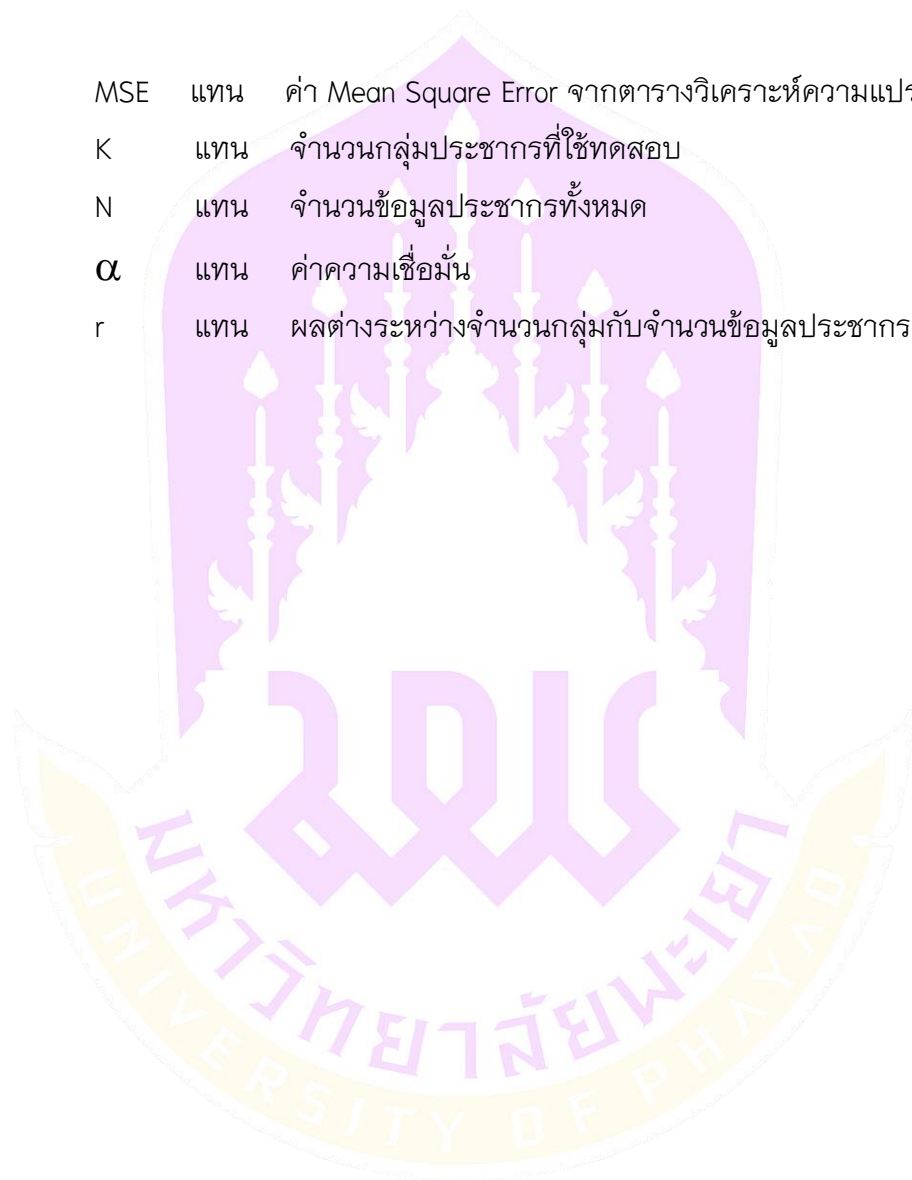
MSE แทน ค่า Mean Square Error จากตารางวิเคราะห์ความแปรปรวน

K แทน จำนวนกลุ่มประชากรที่ใช้ทดสอบ

N แทน จำนวนข้อมูลประชากรทั้งหมด

α แทน ค่าความเชื่อมั่น

r แทน ผลต่างระหว่างจำนวนกลุ่มกับจำนวนข้อมูลประชากร

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลจำป่าหวาย ที่มีต่อการส่งเสริมภาคเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลจำป่าหวาย รวมถึงปัญหา และแนวทางการแก้ไขที่มีต่อการส่งเสริมภาคเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลจำป่าหวาย ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 จะได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 380 ตัวอย่าง มาดำเนินการประมวลผลและวิเคราะห์ค่าทางสถิติตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนกลับมาทั้งสิ้น 380 ตัวอย่าง โดยในงานวิจัยครั้งนี้ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่จะพิจารณา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูก พื้นที่ทำการเกษตรและระดับรายได้จากการทำการเกษตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 4-1

ตารางที่ 2 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	200	57.89
หญิง	160	42.11
	380	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
2.อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	5	1.32
21-30 ปี	28	7.37
31-40 ปี	61	16.05
41-50 ปี	99	26.05
51-60 ปี	147	38.68
61 ปีขึ้นไป	40	10.53
	380	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	223	58.68
มัธยมศึกษาตอนต้น	103	27.11
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	30	7.89
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	15	3.95
ปริญญาตรี	9	2.37
	380	100.00
4. ลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่		
ปลูกข้าว	314	82.63
หอมแดง /กระเทียม	34	8.95
พืชไร่	4	1.05
พืชสวน	17	4.47
เลี้ยงสัตว์	11	2.89
	380	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
5.พื้นที่ทำการเกษตรทุกชนิด		
น้อยกว่า 10 ไร่	153	40.26
ระหว่าง 10-20 ไร่	188	49.47
ระหว่าง 21-30 ไร่	27	7.11
ระหว่าง 31-40 ไร่	10	2.63
มากกว่า 40 ไร่	2	0.53
	380	100.00
6. รายได้จากการทำการเกษตรต่อปี		
น้อยกว่า 50,001 บาท	111	29.21
ระหว่าง 50,001-100,000 บาท	178	46.84
ระหว่าง 100,001-150,000 บาท	52	13.68
ระหว่าง 150,001-200,000 บาท	31	8.16
มากกว่า 200,000 บาท	8	2.11
	380	100.00

ที่มา: จากการคำนวณของผู้ศึกษา

จากตารางที่ 2 พบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งเพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูก พื้นที่ทำการเกษตร และระดับรายได้ สรุปได้ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นเพศชาย 57.89% เพศหญิง 42.11% โดยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็น 38.68% ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง คือระดับชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็น 58.68% ลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูกมากที่สุด คือ ปลูกข้าว คิดเป็น 82.63% พื้นที่ทำเกษตรทุกชนิด ของเกษตรกร อยู่ระหว่าง 10-20 ไร่ คิดเป็น 49.47% และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้จากการทำการเกษตรอยู่ระหว่าง 50,001-100,000 บาท คิดเป็น 46.84%

ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร

ข้อมูลที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ครบถ้วนจำนวนทั้งสิ้น 380 ชุด สามารถสรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัววัด

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลค่า
1.ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในระดับครัวเรือน			
1.1 ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ความรู้ ช่วยเหลือ และติดตามเกษตรกร ในการผลิตอาหารเพื่อใช้รับประทานในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง	4.27	0.79	มากที่สุด
1.2 ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัว สามารถผลิตอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษเพื่อใช้รับประทานในครัวเรือได้	4.24	0.79	มากที่สุด
1.3 ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวของเกษตรกรมีส่วนร่วมในการผลิตอาหารเพื่อใช้รับประทานในครัวเรือน	4.18	0.85	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลค่า
1.4 ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัว ทำ บัญชีรายรับ-รายจ่าย ในครัวเรือนอย่าง ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของแต่ละตัววัด(ต่อ)จริงจังและ ต่อเนื่อง	4.28	0.68	มากที่สุด
1.5 ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัวมีการ เก็บออมและการลงทุนอย่างเหมาะสม	4.23	0.69	มากที่สุด
2. ด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร			
2.1 ความคาดหวังให้ อบต. เป็น ศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้และ เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมในการ ทำการเกษตร	4.14	0.86	มาก
2.2 ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ที่ถูกต้องใน การใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง เพื่อลดต้นทุน การผลิต	4.14	0.83	มาก
2.3 ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง	4.18	0.86	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลค่า
2.4 ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมเยาวชนในพื้นที่ให้เข้าสู่ระบบการ ประกอบอาชีพการเกษตร มากขึ้น	4.14	0.94	มาก
2.5 ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อมี อำนาจในการกำหนดราคาสินค้าได้เอง	4.35	0.69	มากที่สุด
2.6 ความคาดหวังให้ อบต. จัดตั้งศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าด้าน การเกษตรในชุมชน	4.37	0.74	มากที่สุด
3. ด้านการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรให้เหมาะสม และคุ้มค่า			
3.1 ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ที่ถูกต้องใน การฟื้นฟู และปรับปรุงคุณภาพดินที่เสื่อม โทรม	4.21	0.79	มากที่สุด
3.2 ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ความรู้ในการใช้น้ำใน การเกษตรให้เหมาะสมและคุ้มค่า	4.30	0.82	มากที่สุด
3.3 ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ด้วยตนเอง เพื่อใช้ ทดแทนปุ๋ยเคมี	4.38	0.75	มากที่สุด

ที่มา: จากการคำนวณของผู้ศึกษา

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร ทั้ง 14 ด้าน พบว่าปัจจัยอิสระที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคาดหวังสูงสุด 5 อันดับแรก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ด้วยตนเอง เพื่อใช้ทดแทนปุ๋ยเคมี (ค่าเฉลี่ย 4.38 : คาดหวังมากที่สุด) รองลงมาคือ ความคาดหวังให้ อบต. จัดตั้ง

ศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตรในชุมชน(ค่าเฉลี่ย 4.37: คาดหวังมากที่สุด) ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าได้เอง (ค่าเฉลี่ย 4.30: คาดหวังมากที่สุด) ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ความรู้ในการใช้น้ำในการเกษตรให้เหมาะสมและคุ้มค่า และความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัว ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ในครัวเรือนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.28: คาดหวังมากที่สุด) ตามลำดับ

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรในแต่ละด้าน สามารถสรุปผลการศึกษาของแต่ละปัจจัยได้ดังนี้

ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในระดับครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัว ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ในครัวเรือนอย่างจริงจัง และต่อเนื่องมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.28: คาดหวังมากที่สุด) รองลงมา คือ ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ความรู้ ช่วยเหลือ และติดตาม เกษตรกรในการผลิตอาหาร เพื่อใช้รับประทานในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง(ค่าเฉลี่ย 4.27: คาดหวังมากที่สุด)

ด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้ อบต. จัดตั้งศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตรในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.37: คาดหวังมากที่สุด)รองลงมา คือ ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าได้เอง (ค่าเฉลี่ย 4.35: คาดหวังมากที่สุด)

ด้านการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรให้เหมาะสม และคุ้มค่ากลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ด้วยตนเอง เพื่อใช้ทดแทนปุ๋ยเคมีมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.38: คาดหวังมากที่สุด)รองลงมา คือ ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ความรู้ในการใช้น้ำในการเกษตรให้เหมาะสมและคุ้มค่า (ค่าเฉลี่ย 4.30: คาดหวังมากที่สุด)

ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร

ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร แบ่งออกเป็น 3ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในระดับครัวเรือน ด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร และด้านการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรให้เหมาะสม และคุ้มค่า โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 4 ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ บขส.	\bar{X}	S.D.	ระดับความคาดหวัง
1.ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรใน ระดับ ครัวเรือน	4.24	0.55	มากที่สุด
2.ด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและ การจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร	4.22	0.67	มากที่สุด
3.ด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและ การจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร	4.29	0.70	มากที่สุด
รวม	4.24	0.58	มากที่สุด

จากตาราง 4 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในระดับครัวเรือน ($\bar{X} = 4.24$) และด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร ($\bar{X} = 4.22$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์กับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร

วัตถุประสงค์หนึ่งของงานวิจัยนี้คือ การศึกษาว่าในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีความแตกต่างกันมีระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน หรือไม่ อย่างไร ซึ่งการทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยส่วนนี้ใช้ independent-sample T Test สำหรับการทดสอบลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันด้านเพศ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) สำหรับการทดสอบลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่ม

ตัวอย่างที่แตกต่างกันในส่วนของอายุ ระดับการศึกษา ลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูก พื้นที่ทำการเกษตร และระดับรายได้จากการทำการเกษตร กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้สูตรตามวิธี Least Significant Difference (LSD) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยประชากร

1. เพศกับระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร

กำหนดระดับนัยสำคัญ 0.05 และกำหนดสมมติฐานที่ 1 ดังนี้
สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านเพศที่แตกต่างกัน มีระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เพศกับระดับความคาดหวัง

เพศ	N	ค่าเฉลี่ย(Mean)	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std.Deviation)	Sig.
ชาย	220	4.27	0.55	0.186
หญิง	160	4.20	0.62	

ที่มา: จากการคำนวณของผู้ศึกษา

จากตารางที่ 5 การทดสอบเพศกับระดับความคาดหวังของเกษตรกรด้วย Independent-Sample T Test ได้ค่า Sig. เท่ากับ 0.186 ซึ่งมากกว่าค่า α 0.05 ดังนั้น จึงสรุปว่า เพศชายและเพศหญิงมีระดับความคาดหวังของเกษตรกรโดยรวมที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากเกษตรกรมีความต้องการที่คล้ายคลึงกัน รวมถึงมีความคาดหวังจากการส่งเสริมการเกษตรให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร เพศหญิง หรือ เพศชาย

2. อายุกับระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร

กำหนดระดับนัยสำคัญ 0.05 และกำหนดสมมติฐานที่ 2 ดังนี้
สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านอายุที่แตกต่างกัน มีระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์อายุกับระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร

อายุ	N	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std.Deviation)	F	Sig.
ต่ำกว่า 20 ปี	5	4.46	0.19	0.961	0.442
21-30 ปี	28	4.40	0.41		
31-40 ปี	61	4.19	0.67		
41-50 ปี	99	4.17	0.62		
51-60 ปี	147	4.26	0.58		
61 ปีขึ้นไป	40	4.27	0.51		

ที่มา: จากการคำนวณของผู้ศึกษา

จากตารางที่ 6 ผลการทดสอบอายุกับการตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ได้ค่า Sig. เท่ากับ 0.442 ซึ่งมากกว่าค่า α 0.05 ดังนั้นจึงสรุปว่าอายุที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรในการส่งเสริมด้านการเกษตรของ อบต.บ้านหวาย เนื่องจากเกษตรกรมีความต้องการที่คล้ายคลึงกัน รวมถึงมีความคาดหวังจากการส่งเสริมการเกษตรให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็เกษตรกรในช่วงอายุไหน

3. ระดับการศึกษากับระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร

กำหนดระดับนัยสำคัญ 0.05 และกำหนดสมมติฐานที่ 3 ดังนี้
สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ระดับการศึกษากับระดับความคาดหวัง

ระดับการศึกษา	N	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std.Deviation)	F	Sig
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	223	4.13	0.60	6.0	0.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	103	4.36	0.57		11
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า	30	4.48	0.44		
อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า	15	4.50	0.24		
ปริญญาตรี	9	4.55	0.40		

ที่มา: จากการคำนวณของผู้ศึกษา

จากตารางที่ 7 ผลการทดสอบระดับการศึกษากับการตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ได้ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าค่า α 0.05 ดังนั้นจึงสรุปว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกร ตำบลบ้านหวายแตกต่างกัน

กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรตามวิธี Least Significant Difference (LSD) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยประชากร

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล (ระดับการศึกษา) แตกต่างกันมีผลต่อความคาดหวังในการส่งเสริมด้านการเกษตรแตกต่างกัน

ระดับการศึกษา	ระดับการศึกษา				
	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	อนุปริญญา	ปริญญาตรี
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	-	-0.228*	-0.350*	-0.371*	-0.426*
มัธยมศึกษาตอนต้น	-	-	-1.22	-0.143	-0.198
มัธยมศึกษาตอนปลาย	-	-	-	0.216	-0.761
อนุปริญญา	-	-	-	-	-0.0544
ปริญญาตรี	-	-	-	-	-

=*มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระดับ 0.05

จากตารางที่ 8 พบว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อความคาดหวังในการส่งเสริมด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในรายค่า พบว่า เกษตรกรที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา และปริญญาตรี โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเท่ากับ 0.228 0.350 0.371 และ 0.426 ตามลำดับ

4. ลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูกกับระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร

กำหนดระดับนัยสำคัญ 0.05 และกำหนดสมมติฐานที่ 4 ดังนี้

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูกกับระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์พืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูกกับระดับความคาดหวังของเกษตรกร

พืชผลทางการเกษตร	N	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std.Deviation)	F	Sig.
ปลูกข้าว	314	4.19	0.34	3.44	0.009
หอมแดง / กระเทียม	34	4.44	0.76		
พืชไร่	4	4.66	0.22		
พืชสวน	17	4.42	0.50		
เลี้ยงสัตว์	11	4.59	0.12		

ที่มา: จากการคำนวณของผู้ศึกษา

จากตารางที่ 9 ผลการทดสอบพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูกกับความคาดหวังของเกษตรกร การตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ได้ค่า Sig. เท่ากับ 0.009 ซึ่งน้อยกว่าค่า α 0.05 ดังนั้นจึงสรุปว่า ลักษณะพืชผลที่เกษตรกรเพาะปลูกแตกต่างกันส่งผลต่อระดับความคาดหวังด้านการส่งเสริมทางการเกษตร แตกต่างกัน

กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรตามวิธี Least Significant Difference (LSD) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยประชากร

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล (พืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูก)
แตกต่างกันมีผลต่อความคาดหวังในการส่งเสริมด้านการเกษตรแตกต่างกัน

พืชผลทาง การเกษตรที่ เพาะปลูก	พืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูก				
	ปลูกข้าว	หอมแดง / กระเทียม	พืชไร่	พืชสวน	เลี้ยงสัตว์
ปลูกข้าว	-	-0.244* (0.020)	-0.466 (0.109)	-0.221 (0.125)	-0.397* (0.026)
หอมแดง /กระเทียม	-	-	-0.222 (0.467)	-0.023 (0.894)	-0.153 (0.446)
พืชไร่	-	-	-	-0.245 (0.446)	-0.691 (0.838)
พืชสวน	-	-	-	-	0.176 (0.432)
เลี้ยงสัตว์	-	-	-	-	-

=*มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระดับ 0.05

จากตาราง 10 พบว่าพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูกแตกต่างกันมีผลต่อความคาดหวังในการส่งเสริมด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า เกษตรกรที่มีปลูกข้าว มีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่เพาะปลูกหอมแดง /กระเทียม และเลี้ยงสัตว์ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเท่ากับ 0.244 และ 0.397 ตามลำดับ

5.พื้นที่ทำการเกษตร กับระดับความคาดหวังของเกษตรกร

กำหนดระดับนัยสำคัญ 0.05 และกำหนดสมมติฐานที่ 5 ดังนี้

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านพื้นที่ทำการเกษตรกับระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์พื้นที่ทำการเกษตร กับระดับความคาดหวังของเกษตรกร

รายได้	N	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std.Deviation)	F	Sig
น้อยกว่า 10 ไร่	153	4.20	0.50	0.596	0.666
ระหว่าง 10 – 20 ไร่	188	4.27	0.62		
ระหว่าง 21 – 30 ไร่	27	4.21	0.78		
ระหว่าง 31 – 40 ไร่	10	4.35	0.45		
มากกว่า 40 ไร่	2	4.54	0.15		

ที่มา: จากการคำนวณของผู้ศึกษา

จากตารางที่ 11 แสดงผลจากการทดสอบพื้นที่ทำการเกษตร กับระดับความคาดหวังของเกษตรกร ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ได้ค่า Sig. เท่ากับ 0.666 ซึ่งมากกว่าค่า α 0.05 ดังนั้นจึงสรุปว่า พื้นที่ทำการเกษตรที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรในพื้นที่ อบต.บ้านหวาย เนื่องจากไม่ว่าเกษตรกรจะมีพื้นที่ทำการเกษตรมากเท่าใด ก็ย่อมต้องการการส่งเสริมด้านการเกษตรไม่ต่างกัน

6. รายได้จากการทำการเกษตรต่อปี (โดยประมาณ) กับระดับความคาดหวังของเกษตรกร

กำหนดระดับนัยสำคัญ 0.05 และกำหนดสมมติฐานที่ 6 ดังนี้

สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยประชากรศาสตร์รายได้จากการทำการเกษตรต่อปีกับระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์รายได้จากการทำการเกษตรต่อปีกับระดับความคาดหวังของเกษตรกร

สถานภาพการสมรส	N	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Std.Deviation)	F	Sig
น้อยกว่า 50,001 บาท	111	4.23	0.47	5.24	0.000
ระหว่าง 50,001-100,000 บาท	178	4.34	0.59		
ระหว่าง 100,001-150,000 บาท	52	4.16	0.64		
ระหว่าง 150,001-200,000บาท	31	3.85	0.69		
มากกว่า 200,000 บาท	8	4.39	0.49		

ที่มา: จากการคำนวณของผู้ศึกษา

จากตารางที่ 12 แสดงผลการทดสอบรายได้จากการทำการเกษตรต่อปีกับระดับความคาดหวังของเกษตรกร แปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ได้ค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าค่า α 0.05 ดังนั้นจึงสรุปว่า รายได้จากการทำการเกษตรที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรในพื้นที่ อบต.บ้านหวาย แตกต่างกัน

กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรตามวิธี Least Significant Difference (LSD) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยประชากร

**ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล (รายได้จากการทำการเกษตร) แตกต่าง
กันมีผลต่อความคาดหวังในการส่งเสริมด้านการเกษตรแตกต่างกัน**

รายรายได้จากการ ทำการเกษตร(ต่อ ปี)	รายได้จากการทำการเกษตร (ต่อปี)				
	น้อยกว่า 50,001 บาท	ระหว่าง 50,001– 100,000 บาท	ระหว่าง 100,001– 150,000 บาท	ระหว่าง 150,001– 200,000 บาท	มากกว่า 200,000 บาท
น้อยกว่า 50,001 บาท	-	-0.011 (0.109)	0.064 (0.506)	-0.374* (0.001)	-0.159 (0.449)
ระหว่าง 50,001– 100,000 บาท	-	-	0.175 (0.053)	-0.485* (0.00)	-0.477 (0.817)
ระหว่าง 100,001– 150,000 บาท	-	-	-	-0.310* (0.017)	-0.222 (0.306)
ระหว่าง 150,001– 200,000บาท	-	-	-	-	-0.533* (0.019)
มากกว่า 200,00 บาท	-	-	-	-	-

=*มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระดับ 0.05

จากตารางที่ 13 พบว่าระดับรายได้จากการทำการเกษตร แตกต่างกันมีผลต่อความคาดหวังในการส่งเสริมด้านการเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในรายคู้พบว่า

เกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่า 50,001 บาท มีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตรต่ำกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 150,001–200,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเท่ากับ 0.374

เกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 50,001–100,000 มีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 150,001–200,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเท่ากับ 0.485

เกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 100,001–150,000 บาทมีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 150,001–200,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเท่ากับ 0.310

เกษตรกรที่มีรายได้ระหว่างระหว่าง 150,001-200,000 บาทมีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ มากกว่า 200,000 บาทโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเท่ากับ 0.533

บทที่ 5

บทสรุป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลจำปาหวาย ที่มีต่อการส่งเสริมภาคเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลจำปาหวาย รวมถึงปัญหา และแนวทางการแก้ไขที่มีต่อการส่งเสริมภาคเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลจำปาหวาย โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรในเขตเทศบาลตำบลบ้านหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 380 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถาม 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ศึกษายส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่จะพิจารณา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูก พื้นที่ทำการเกษตร และระดับรายได้จากการทำการเกษตร ส่วนที่ 2 ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคาดหวังด้านการเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ให้มาตราส่วน (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็น หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติในการประกอบการศึกษา ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive research) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์และอธิบายข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ศึกษาความคาดหวังของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลจำปาหวาย ที่มีต่อการส่งเสริมภาคเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลจำปาหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ทั้ง 3 ด้าน และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statics) ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มอิสระ (Independent Sample t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ลักษณะประชากร ในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูก พื้นที่ทำการเกษตร และระดับรายได้จากการทำการเกษตร กับความคาดหวังการส่งเสริมภาคเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลจำปาหวาย ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในระดับครัวเรือนและด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เมื่อพิจารณาความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านส่งเสริมการเกษตรในแต่ละด้านสามารถสรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในระดับครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัว ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ในครัวเรือน อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง รองลงมา คือ ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ความรู้ ช่วยเหลือ และติดตาม เกษตรกรในการผลิตอาหารเพื่อใช้รับประทานในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้ อบต. จัดตั้งศูนย์กลางจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตรในชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าได้เอง

1.3 ด้านการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรให้เหมาะสม และคุ้มค่ากลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ด้วยตนเอง เพื่อใช้ทดแทนปุ๋ยเคมีมากที่สุด รองลงมา คือ ความคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ความรู้ในการใช้น้ำ ในการเกษตรให้เหมาะสมและคุ้มค่า

2. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย 57.89% เพศหญิง 42.11% โดยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็น 38.68% ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง คือระดับชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็น 58.68% ลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูกมากที่สุดคือ ปลูกข้าว คิดเป็น 82.63% พื้นที่ทำเกษตรทุกชนิด ของเกษตรกร อยู่ระหว่าง 10-20 ไร่ คิดเป็น 49.47% และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้จากการทำการเกษตรอยู่ระหว่าง 50,001-100,000 บาท คิดเป็น 46.84%

3. ระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร ผลการศึกษาพบว่าสิ่งที่เกษตรกรความคาดหวังสูงสุด 5 อันดับแรก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ด้วยตนเอง เพื่อใช้ทดแทนปุ๋ยเคมี รองลงมาคือ ความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย จัดตั้งศูนย์กลางจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตรในชุมชนความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าได้เอง ความคาดหวัง

ให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย ส่งเสริมให้ความรู้ในการใช้น้ำในการเกษตรให้เหมาะสมและคุ้มค่า และความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย ส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัว ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ในครัวเรือนอย่างจริงจัง และต่อเนื่องตามลำดับ

4. โดยภาพรวมเกษตรกรมีความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าเกษตรกรมีความคาดหวังให้มีการส่งเสริมด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในระดับครัวเรือนและด้านการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรให้เหมาะสม และคุ้มค่า ตามลำดับ

5. การศึกษาว่าในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีความแตกต่างกันมีระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน หรือไม่ อย่างไร ซึ่งการทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยส่วนนี้ใช้ independent-sample T Test สำหรับการทดสอบลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันด้านเพศ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) สำหรับการทดสอบลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันในส่วนของอายุ ระดับการศึกษา ลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูก พื้นที่ทำการเกษตร และระดับรายได้จากการทำการเกษตร กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้สูตรตามวิธี Least Significant Difference (LSD) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยประชากรพบว่า

เกษตรกรเพศชายและเพศหญิงมีระดับความคาดหวังของเกษตรกรโดยรวมที่ไม่แตกต่างกัน
เกษตรกรที่อายุที่แตกต่างกันมีระดับความคาดหวังของเกษตรกรในการส่งเสริมด้านการเกษตร ไม่แตกต่างกัน

เกษตรกร ที่ระดับการศึกษาแตกต่างกันส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรในการส่งเสริมด้านการเกษตรแตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา และปริญญาตรี

เกษตรกรที่ปลูกพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูกแตกต่างกันมีผลต่อความคาดหวังในการส่งเสริมด้านการเกษตรแตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่ปลูกข้าว มีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่เพาะปลูกหอมแดง /กระเทียม และเลี้ยงสัตว์

เกษตรกรที่พื้นที่เพาะปลูกแตกต่างกันมีระดับความคาดหวังของเกษตรกรในการส่งเสริมด้านการเกษตร ไม่แตกต่างกัน

รายได้จากการทำการเกษตรที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรในการส่งเสริมด้านการเกษตร แตกต่างกัน โดย เกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่า 50,001 บาท มีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 150,001–200,000 บาท เกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 50,001–100,000 มีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 150,001–200,000 บาท เกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 100,001–150,000 บาทมีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 150,001–200,000 และเกษตรกรที่มีรายได้ระหว่างระหว่าง 150,001–200,000บาทมีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ มากกว่า 200,000 บาท หรืออาจสรุปได้ว่าเกษตรกรที่มีรายได้จากการทำการเกษตร ยิ่งสูงยิ่งมีความคาดหวังจากการส่งเสริมด้านการเกษตรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากเท่านั้น

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการวิจัย ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา มีประเด็นที่ต้องนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในระดับครัวเรือน

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย ส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัว ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ในครัวเรือนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง รองลงมา คือ ความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย ส่งเสริมให้ความรู้ ช่วยเหลือ และติดตาม เกษตรกรในการผลิตอาหารเพื่อใช้รับประทานในครัวเรือนอย่างต่อเนื่องซึ่งความคาดหวังนั้นได้สอดคล้องกับหลักพระราชดำริ "ทฤษฎีใหม่" ในขั้นที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสถียรภาพของการผลิต เสถียรภาพด้านอาหารประจำวัน ความมั่นคงของรายได้ ความมั่นคงของชีวิต และความมั่นคงของชุมชนชนบท เป็นเศรษฐกิจพึ่งตนเองมากขึ้น มีการจัดสรรพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัย มีการแบ่งพื้นที่ ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 ซึ่งหมายถึง พื้นที่ส่วนที่หนึ่งประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝนและ ใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่าง ๆ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกะเฉด ฯ ได้ด้วย) พื้นที่ส่วนที่สองประมาณ

30% ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันในครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้ พื้นที่ส่วนที่สามประมาณ 30% ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย และพื้นที่ส่วนที่สี่ประมาณ 10% ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนอื่น ๆ

2. ในด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร และด้านการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรให้เหมาะสม และคุ้มค่า

กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย จัดตั้ง ศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตรในชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ ความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าได้เอง และในด้านการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรให้เหมาะสม และคุ้มค่ากลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ด้วยตนเอง เพื่อใช้ทดแทนปุ๋ยเคมีมากที่สุด รองลงมา คือ ความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย ส่งเสริมให้ความรู้ในการใช้น้ำในการเกษตรให้เหมาะสมและคุ้มค่า จึงสอดคล้องตามหลักทฤษฎีใหม่ใน ชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 คือ

ชั้นที่ 2 ทฤษฎีใหม่ชั้นกลาง เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนเองจนได้ผลแล้ว ก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมแรง ร่วมใจกันดำเนินการในด้าน

(1) การผลิต เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิตโดยเริ่มตั้งแต่ ขึ้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การหาน้ำ และอื่น ๆ เพื่อการเพาะปลูก

(2) การตลาด เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่าง ๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหาผู้รวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดี และลดค่าใช้จ่ายลงด้วย

(3) ความเป็นอยู่ ในขณะเดียวกันเกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่าง ๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง

(4) สวัสดิการ แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิการและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานีอนามัย เมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้ให้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ

(5) การศึกษา มีโรงเรียนและชุมชนมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง

(6) สังคมและศาสนา ชุมชนควรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว

ขั้นที่ 3 ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า เมื่อดำเนินการผ่านขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรจะมีรายได้ดีขึ้น ฐานะมั่นคงขึ้น เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ ติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัทห้างร้าน เอกชน มาช่วยในการทำธุรกิจ การลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงทฤษฎีเกษตรยั่งยืน และระบบเกษตรธรรมชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นความสำคัญในการจัดการทรัพยากรระดับไร่นาในลักษณะที่จะมุ่งใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ เช่น ให้มีการปลูกพืชหมุนเวียน โดยเฉพาะพืชตระกูลถั่ว เพื่อลดค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ย หรือกรณีที่จำเป็นต้องใช้ปุ๋ยก็ทรงสนับสนุนให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยธรรมชาติแทนปุ๋ยเคมีซึ่งมีราคาแพง รวมทั้งให้หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และคุณภาพของดินในระยะยาว ทำให้ราษฎรอยู่ในชุมชนและสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของ "การเกษตรยั่งยืน" (กรมวิชาการเกษตร, 2539) และ ผลการศึกษาของ นภาพร ทางทิศ (2549) ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุนศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดลำพูนพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมด้านการเกษตร 5 อันดับแรกได้แก่ 1) การทำปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยหมัก 2) การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืช 3) การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ 4) โครงการอบรมเรื่องลำไย 5) โครงการอบรมฝึกปลอดสารพิษ ส่วนการสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ พบว่า 5 อันดับแรกคือ 1) งบประมาณ 2) อุปกรณ์ด้านการเกษตร 3) วัสดุในสำนักงาน 4) สถานที่ทำงานในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลและ 5) จัดบุคลากรช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดอบรมทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่มีการติดตามผลระหว่างดำเนินโครงการแต่จะรอดูผลเมื่อเสร็จสิ้นมีเพียงบาง องค์การบริหารส่วนตำบล ที่ให้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลจัดทำรายงานความก้าวหน้าเสนอ

3. การที่เกษตรกรในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย มีสถานะพื้นฐานของการเป็นเกษตรกรที่มีความแตกต่างกัน แต่ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรที่มีเพศต่างกัน หรือมีพื้นที่ทำการเกษตรที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย ถ้าเกษตรกรนั้นยังมีความสามารถในด้านการผลิต และการบริโภคอาหารประจำวัน ด้วยการพึ่งพาตนเอง มีความมั่นคงของรายได้ มีความมั่นคงของชีวิตและความมั่นคงของชุมชนชนบท อย่างเหมาะสมตามสภาพของเกษตรกรแต่ละรายจึง

สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีความคาดหวัง (expectancy theory) โดย กรรณก วงศ์พันธุ์ เศรษฐ์ (2535) ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังของบุคคลได้รับอิทธิพลจาก วรูม (Vroom, 1964) ได้นำแนวคิดทฤษฎีชื่อว่าทฤษฎี V.I.E. โดย V มาจากคำว่า valence หมายถึง ความพึงพอใจ มาจากคำว่า instrumentality หมายถึง สื่อเครื่องมืออุปกรณ์ซึ่งเป็นวิธีที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจ E มาจากคำว่า expectancy หมายถึง ความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้น ๆ โดยที่บุคคลมีความต้องการ และมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่างและทุกบุคคลมีการแสวงหาโดยอย่างน้อยที่สุดก็คือความต้องการด้านอาหารเสื้อผ้าที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคเมื่อปัจจัยดังกล่าวได้รับการตอบสนองแล้วจะมีความต้องการในระดับสูงขึ้นเรื่อย ๆ จากความต้องการในหลายสิ่งหลายอย่างทำให้เกิดความพยายามที่จะกระทำด้วยด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งด้วยสื่อหรือเครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อบรรลุความพอใจหรือเพื่อให้ได้รับผลของการดำเนินการตามที่ได้แสดงความพยายามเรียกว่าความคาดหวังหรือความพึงพอใจในสิ่งต่าง ๆ

4. รายได้จากการทำการเกษตรที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรในการส่งเสริมด้านการเกษตร แตกต่างกัน โดย เกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่า 50,001 บาท มีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 150,001-200,000 บาท เกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 50,001-100,000 มีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 150,001-200,000 บาท เกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 100,001-150,000 บาทมีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 150,001-200,000 บาท และเกษตรกรที่มีรายได้ระหว่างระหว่าง 150,001-200,000 บาทมีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ มากกว่า 200,000 บาท หรืออาจสรุปได้ว่าเกษตรกรที่มีรายได้จากการทำการเกษตรยิ่งสูง ยิ่งมีความคาดหวังจากการส่งเสริมด้านการเกษตรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากเท่านั้น เกษตรกร ที่ระดับการศึกษาแตกต่างกันส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรในการส่งเสริมด้านการเกษตรแตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตรต่ำกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา และปริญญาตรี เกษตรกรที่ปลูกพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูกแตกต่างกันมีผลต่อความคาดหวังในการส่งเสริมด้านการเกษตรแตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่ปลูกข้าว มีความคาดหวังต่อการส่งเสริมด้านการเกษตร ต่ำกว่าเกษตรกรที่เพาะปลูกหอมแดง/กระเทียม และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสอดคล้องของกับ นวลจันทร์ เพิ่มพูนรัตนกุล (2540) กล่าวถึงการกำหนดความคาดหวังตามความคิดของเดอเซ็คโค ว่าการกำหนดความคาดหวังของบุคคล นอกจาก ขึ้นอยู่

กับ ระดับความยากง่ายของงานแล้ว ยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาในครั้งนั้น ๆ ด้วยดังที่ เดอเซ็คโค ได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลเคย ประสบความสำเร็จในการทำงานนั้น ๆ มาก่อน ก็ จะ กำหนดความคาดหวังในการทำงาน ในคราวต่อไปสูงขึ้น และใกล้เคียงกับ ความสามารถจริง มากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามระดับความคาดหวังต่ำลงมา เพื่อป้องกันมิให้ตนเกิดความรู้สึก สัมเลวจากการที่วางระดับความคาดหวังไว้สูงกว่าความสามารถจริง และ สมลักษณะ เพชร-ช่วย (2540) ได้สรุปความคาดหวังไว้ว่า การที่บุคคลจะกำหนดความคาดหวังของคนนั้น จะต้องประเมินความเป็นไปได้ด้วย ทั้งนี้เพราะความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิด และ คาดการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยสิ่งนั้น ๆ อาจจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม ก็ได้ ความรู้สึกนึกคิด หรือคาดการณ์นั้น ๆ จะมีลักษณะเป็นการประเมินค่าโดยมาตรฐานของ ตนเองเป็นเครื่องวัดการคาดการณ์ของแต่ละบุคคล แม้จะเป็นการให้ต่อสิ่งที่เป็นรูปธรรม หรือ นามธรรมชนิดเดียวกัน ก็อาจจะแตกต่างออกไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ ความ สนใจ และการเห็นคุณค่าความสำเร็จของสิ่งนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อนำไปพิจารณากำหนดนโยบายทางด้านการส่งเสริม การเกษตรให้แก่ประชาชนในพื้นที่ โดยสามารถส่งเสริมการเกษตรให้ตรงตามความคาดหวังของ เกษตรกรในพื้นที่ เพื่อการพัฒนาจะได้สอดคล้องตามแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมทางด้านการเกษตร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในพื้นที่ กลุ่มที่มีพื้นที่การเพาะปลูกมากที่สุด คือกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว และกลุ่มที่ มีความคาดหวังให้องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวายส่งเสริมจุดจำหน่ายสินค้าทางการ เกษตรมากที่สุดคือ กลุ่มที่เพาะปลูกหอม และกระเทียม ดังนั้น เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบล จำป่าหวายจะกำหนดนโยบายในการก่อตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้าทางการเกษตรเพื่อการ ส่งเสริมทางด้านการเกษตร ควรมีการพิจารณาถึงกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เกษตรกรผู้ปลูก หอมกระเทียม และเกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ ให้ได้รับการส่งเสริมอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน

2. ด้านการลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนในการกำหนดนโยบายเพื่อการ ส่งเสริม ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาพบว่าสิ่งที่เกษตรกรความคาดหวังสูงสุด 5 อันดับแรก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ความคาดหวังให้องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ด้วยตนเอง เพื่อใช้ทดแทนปุ๋ยเคมี

รองลงมาคือ ความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย จัดตั้งศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตรในชุมชนความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าได้เอง ความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย ส่งเสริมให้ความรู้ในการใช้น้ำในการเกษตรให้เหมาะสมและคุ้มค่า และความคาดหวังให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย ส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัว ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ในครัวเรือนอย่างจริงจัง และต่อเนื่องตามลำดับ ไม่ว่าจะกลุ่มเกษตรกรกลุ่มใด ๆ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย มีความคาดหวังให้มีการส่งเสริมด้านการพึ่งพาตนเอง ในเรื่องของการลดต้นทุนในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อทดแทนปุ๋ยเคมี ซึ่งเป็นสิ่งที่เห็นควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย ดำเนินการแบบเร่งด่วนมากที่สุด เพราะการที่เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์มาใช้ได้เองจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการสร้างระบบการเกษตรแบบยั่งยืนในด้านการฟื้นฟูและบำรุงสภาพดิน

3. จากอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาภัยแล้ง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล และน้ำท่วมฉับพลัน ในพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย ก็ประสบปัญหาดังกล่าวด้วยเช่นกัน จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความคาดหวังต่อการส่งเสริมภาคเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลจำปาหวาย ด้านการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรให้เหมาะสม ในระดับมากที่สุดดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญในการให้องค์ความรู้ และส่งเสริมการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

4. กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย ในการศึกษาโดยการแบ่งตามระดับของรายได้ที่ได้รับจากทางการเกษตร จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า รายได้จากการทำการเกษตรที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับความคาดหวังของเกษตรกรในการส่งเสริมด้านการเกษตร แตกต่างกัน โดย เกษตรกรที่มีรายได้จากการทำการเกษตรยิ่งสูง ยิ่งมีความคาดหวังจากการส่งเสริมด้านการเกษตรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากเท่านั้นดังนั้นจึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า กลุ่มเกษตรกรที่มีรายได้จากการเพาะปลูกมากเท่าไร จะมีต้นทุนในการลงทุนการเพาะปลูกสูงขึ้น เกษตรกรกลุ่มนี้องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวายควรให้ความสำคัญในด้านการส่งเสริมการให้องค์ความรู้ที่ถูกต้องในการทำการเกษตร เพราะเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวยิ่งมีความคาดหวังมากเท่าไรในการทำการเกษตร ก็จะมีการสรรหาทรัพยากร เทคโนโลยี และวิธีการ ที่จะนำพาให้ตนเองได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่ามากที่สุด ถ้าหากเกษตรกรกลุ่มนี้ดำเนินการเพาะปลูกแบบผิดวิธีอาจทำให้ทรัพยากรทางการเกษตรที่มีอยู่ในปัจจุบันถูกใช้หมดไปอย่างรวดเร็ว

5. ในทางด้านเรื่องของความคาดหวังของเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล จำป่าหวายในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในระดับครัวเรือน จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า ในหัวข้อที่ติดลำดับ 1 ใน 5 ของความคาดหวังมากที่สุดคือ ความหวังให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลจำป่าหวายส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัว ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ในครัวเรือนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ทั้งนี้ในปัจจุบันการที่เกษตรกร สามารถผลิตอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษรับประทานได้เอง จะเป็นจุดเริ่มต้นในด้านการพึ่งพาตนเองมากที่สุด และเป็นการป้องกันตนเองและคนในครอบครัวของเกษตรกร ในเรื่องของการเจ็บป่วยได้มากที่สุด แต่ผลการวิจัยที่ได้มาเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวายคาดหวังให้องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวายส่งเสริมในด้านอื่น ๆ มากกว่าด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตใน ครัวเรือน ดังนั้น ในการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมเกษตรกรด้านอื่น ๆ คณะบริหารควรหา แนวทางในการผลักดัน การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในระดับครัวเรือนไป พร้อม ๆ กันด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางในการวิจัยในครั้งต่อไป เพื่อสนองตอบต่อความคาดหวังของเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ให้ต่อเนื่อง ดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยเฉพาะด้านความคาดหวังของ เกษตรกรต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวายในด้านการส่งเสริมทาง การเกษตรเท่านั้น ดังนั้น ในการวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการติดตามหรือสำรวจความพึงพอใจ หรือความสัมฤทธิ์ผล ในการส่งเสริมด้านการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

2. ในด้านการทำการเกษตร ควรมีการศึกษาต้นทุน รายรับ และรายจ่าย ในการทำ การเกษตรของเกษตรกรในกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย เพื่อที่จะ สามารถกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการลงทุนที่เหมาะสมต่อไป

3. ศึกษาวิจัย ระบบหรือวงจรเกี่ยวกับธุรกิจทางการเกษตรในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อที่จะสามารถส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะปลูกพืชให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด

**บทสรุปสำหรับการส่งเสริมด้านการเกษตรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
ตามความคาดหวังของเกษตรกร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11**

เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปตามแผนที่กำหนดขึ้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน ในระดับท้องถิ่นมากที่สุด เพื่อให้การส่งเสริมเป็นไปตามแผนงานและงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรศึกษา จัดลำดับขั้นตอนของการส่งเสริม ตามลำดับความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบอย่างแท้จริง

ในด้านการเกษตร มีรูปแบบในการพัฒนาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันมีหลายแนวทาง ทั้งการพัฒนาเพื่อการค้า และการบริโภค ปัจจุบันนี้ได้มีแนวคิด ทฤษฎีใหม่ (แนวทางการจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน) ซึ่งได้วางขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ถ้าหากใครได้ศึกษาและลงมือปฏิบัติก็จะพบแนวทางในการจัดการกับทรัพยากรทางการเกษตรที่มีได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน จากแนวทางในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ วางแนวทางในการวิจัยเพื่อศึกษาความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตรให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ด้วยกันทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในระดับครัวเรือน เป็น ขั้นที่ 1 ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น ด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร ขั้นที่ 2 ทฤษฎีใหม่ ขั้นกลาง และ ขั้นที่ 3 ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า ด้านการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรให้เหมาะสม และคุ้มค่า จะสอดคล้องกับทฤษฎี เกษตรยั่งยืนและระบบเกษตรธรรมชาติ โดยในแต่ละด้าน ล้วนมีความสำคัญและเกี่ยวเนื่องกันในระบบของการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ทั้งสิ้น แต่สิ่งที่เป็นพื้นฐานคือการที่เกษตรกรสามารถพึ่งพาตัวเองได้ ซึ่งเป็นขั้นที่ 1 ถ้าหากประชาชนในพื้นที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ในขั้นตอนที่ 1 จะทำให้เกษตรกรไม่สามารถที่จะดำเนินงานและดำเนินชีวิตไปในขั้นตอนที่ต่อไปได้ ดังนั้นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนและนโยบายในการดำเนินการส่งเสริมการเกษตร ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกษตรกรสามารถดำเนินงานอยู่ในระบบของการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้อย่างสมบูรณ์และยั่งยืน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณี
จังหวัดนครปฐม. **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหาร
ทั่วไป**, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี
- กรมการปกครองสำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. (2543). **คู่มือการฝึกอบรมด้านการคลัง
ท้องถิ่นตามโครงการพัฒนาการเงินการคลังท้องถิ่นภายใต้มาตรการเพื่อการใช้
จ่ายภาครัฐเพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจปี 2542: อาสารักษาดินแดน, กรุงเทพฯ**
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นส่วนพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่นท้องถิ่น.
(2546). **การบริการประชาชนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น: ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, กรุงเทพฯ**
- กรรณก วงศ์พันธุ์เศรษฐ์.(2535).**ความเข้าใจตนเองและความคาดหวังต่อการฝึกอบรมเพื่อ
พัฒนาตนเอง: ศึกษาเฉพาะกรณีสถานฝึกและอบรมบ้านกรูณา.วิทยานิพนธ์ สส.ม.,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ**
- ดินปรัชญพฤทธิ. (2545). **การบริหารการพัฒนา:ความหมายเนื้อหาแนวทางและ
ปัญหา.(พิมพ์ครั้งที่ 6).**, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา: คักดีโสภาการพิมพ์
, กรุงเทพฯ**
- นภาพร ทางทิศ.(2549). **บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุน
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร ประจำตำบลในจังหวัด
ลำพูน. วท.ม. (เกษตรศาสตร์). วิชาส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่**
- นวลจันทร์ เพิ่มพูนรัตนกุล. (2540). **ความคาดหวังของผู้เรียนต่อโครงการยกระดับความรู้
พื้นฐานสำหรับผู้ใหญ่บ้านและผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดสุพรรณบุรี.วศ.ม.,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ**
- เพ็ญจันทร์ สอพิมาย. (2540). **ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทในการให้บริการทาง
วิชาการของวิทยาลัยเกษตรกรรมนครราชสีมา: กรณีศึกษาหมู่บ้านโนนแต้
ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
กรุงเทพฯ**

- วันเพ็ญ บุญเฟือก. (2546). **ความต้องการมีส่วนร่วมและความเป็นไปได้ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านฉางให้เป็นเมืองน่าอยู่.ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี**
- สุวัฒน์ บุญลา. (2545). **ทัศนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในทัศนะของกลุ่มประชาสังคมศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเสร์อำเภอสัตหีบจังหวัดชลบุรี.ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี**
- สมลักษณ์ เพชรช่วย. (2540). **ความคาดหวังในการเรียนการศึกษาสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการศึกษาผู้ใหญ่, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแสงนภาทองวิทยา. (2544).**
- สำนักทะเบียนและบัตรอำเภอเมืองพะเยา. **สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย. เมษายน 2553. จาก: http://jampawai.go.th/?page_id=2 กันยายน 2557.**

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ก แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

**เรื่องความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ด้านส่งเสริมการเกษตรตามยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการเกษตรในช่วงแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**

แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านส่งเสริมการเกษตร กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้าน
ส่งเสริมการเกษตรให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการเกษตรในช่วงแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วน
ตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อปัญหาอุปสรรคด้านส่งเสริมการเกษตร

ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อเนื่องจากข้อมูลทุกข้อมี
ความสำคัญต่อความถูกต้องเพื่อประโยชน์ในการประเมินผลการส่งเสริมการเกษตรตาม
ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.
2555-2559) ขององค์การบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นอย่าง
ยิ่ง โดยคำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

- () ต่ำกว่า 20 ปี () 21-30 ปี
() 31-40 ปี () 41-50 ปี
() 51-60 ปี () 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- () ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า () มัธยมศึกษาตอนต้น
() มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า () อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
() ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี

4. ลักษณะพืชผลทางการเกษตรที่เพาะปลูก

- () ปลูกข้าว () หอมแดง / กระเทียม
() พืชไร่ () พืชสวน
() เลี้ยงสัตว์

5. พื้นที่ทำการเกษตรทุกชนิด

- () น้อยกว่า 10 ไร่ () ระหว่าง 10-20 ไร่
() ระหว่าง 21-30 ไร่ () ระหว่าง 31-40 ไร่
() มากกว่า 40 ไร่

6. รายได้จากการทำการเกษตรต่อปี (โดยประมาณ)

- () น้อยกว่า 50,001 บาท () ระหว่าง 50,001-100,000 บาท
() ระหว่าง 100,001-150,000 บาท () มากกว่า 150,001-200,000 บาท
() มากกว่า 200,000 บาท

**ตอนที่ 2 ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้าน
ส่งเสริมการเกษตร**

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย และน้อยที่สุด
ตามระดับ ความคาดหวังของท่าน

ประเด็นการประเมิน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต เกษตรกรในระดับครัวเรือน					
1.1 ท่านคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ ความรู้ ช่วยเหลือ และติดตาม เกษตรกร ในการผลิตอาหารเพื่อใช้รับประทานใน ครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง					
1.2 ท่านคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ เกษตรกรแต่ละครอบครัวสามารถผลิต อาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษเพื่อใช้ รับประทานในครัวเรือนได้					
1.3 ท่านคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ สมาชิกในครอบครัวของเกษตรกรมีส่วน ร่วมในการผลิตอาหารเพื่อใช้รับประทาน ในครัวเรือน					
1.4 ท่านคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ เกษตรกรแต่ละครอบครัว ทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย ในครัวเรือนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง					
1.4 ท่านคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ เกษตรกรแต่ละครอบครัวมีการเก็บออม ประเด็นการประเมินและการลงทุนอย่าง					

ประเด็นการประเมิน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2. ด้านพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร					
2.1 ท่านคาดหวังให้ อบต. เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมในการทำการเกษตร					
2.2 ท่านคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ที่ถูกต้องในการใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง เพื่อลดต้นทุนการผลิต					
2.3 ท่านคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง					
2.4 ท่านคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมเยาวชนในพื้นที่ให้เข้าสู่ระบบการประกอบอาชีพการเกษตร มากขึ้น					
2.5 ท่านคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าได้เอง					
2.6 ท่านคาดหวังให้ อบต. จัดตั้งศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตรในชุมชน					

ประเด็นการประเมิน	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3. ด้านการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรให้เหมาะสม และคุ้มค่า					
3.1 ท่านคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ที่ถูกต้องในการฟื้นฟูและปรับปรุงคุณภาพดินที่เสื่อมโทรม					
3.2 ท่านคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมให้ความรู้ในการใช้น้ำในการเกษตรให้เหมาะสมและคุ้มค่า					
3.3 ท่านคาดหวังให้ อบต. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ด้วยตนเอง เพื่อใช้ทดแทนปุ๋ยเคมี					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ นามสกุล	สิบตำรวจเอกอดิสร แลวงค์นิล
วัน เดือน ปี เกิด	15 กุมภาพันธ์ 2526
ที่อยู่ปัจจุบัน	79 หมู่ที่ 10 ตำบลแม่ปืม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
ที่ทำงานปัจจุบัน	กองกำกับการ 3 กองบังคับการตำรวจสันติบาล 1 กองบัญชาการตำรวจสันติบาล
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ผู้บังคับหมู่กองกำกับการ 3 กองบังคับการสันติบาล 1 กองบัญชาการตำรวจสันติบาล
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2557-ปัจจุบัน	ผู้บังคับหมู่ กองกำกับการ 3 กองบังคับการตำรวจสันติบาล 1 กองบัญชาการตำรวจสันติบาล
พ.ศ. 2555-2557	ผู้บังคับหมู่ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32 กอง บังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 3 กองบัญชาการ ตำรวจตระเวนชายแดน
พ.ศ. 2553-2555	ผู้บังคับหมู่ ฝ่ายอำนวยการ 2 กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
พ.ศ. 2550-2553	ผู้บังคับหมู่ ฝ่ายสนับสนุน 1 กองบังคับการสนับสนุน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
พ.ศ. 2548-2549	นักเรียนนายสิบตำรวจ กองกำกับการ 5 (ค่ายนเรศวรมหาราช) กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551	ศศ.บ. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2549	นักเรียนนายสิบตำรวจรุ่นที่ 1 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 5 กองบัญชาการการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ผลงานตีพิมพ์

ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

สืบตำรวจเอกอติศร แลวงค์นิล(ผู้บรรยาย). (4 เมษายน 2558). ความคาดหวังของ
เกษตรกรต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมการเกษตร
กรณีศึกษาของค์กรการบริหารส่วนตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ใน การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 1 (หน้า 967-976). พะเยา:
กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ผลงานตีพิมพ์อื่น ๆ -

